

Handläggare

Telefon:

Till

Bromma stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2027 med inriktning 2028 och 2029 för Bromma stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

Förslag till beslut

1. Bromma stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens förslag till underlag för budget 2027 med inriktning för 2028 och 2029 med tillhörande bilagor
2. Nämnden överlämnar förslaget till kommunstyrelsen för fortsatt beredning

Susanna Halldin Olsson
Stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Nämnden överlämnar underlag för budget 2027 med inriktning för 2028 och 2029. I underlaget beskrivs de kommande årens prognostiserade utveckling och prioriteringar för stadsdelsnämndens kärnverksamheter inför den centrala budgetberedningen.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden ska inför den centrala budgetberedningen lämna underlag till kommunstyrelsen som fångar strategiskt viktiga frågor under perioden 2027 - 2029. Fokus ska ligga på de frågor och faktorer som har störst påverkan på verksamhetens utveckling och ekonomi under perioden, utifrån förändringar i omvärlden och i den egna verksamheten. Vidare ska underlaget beskriva de kommande årens utveckling och prioriteringar för stadsdelsnämndens kärnverksamheter samt nämndens strategiska satsningar, samverkan och lokala utvecklingsbehov som bidrar till

kommunfullmäktiges tre inriktningsmål, med utgångspunkt i nämndens kärnverksamheter.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förvaltningsledningen i samråd med chefer och nyckelpersoner inom respektive avdelning.

Innehållsförteckning

1 Strategisk inriktning	5
Lokala utvecklingsbehov	13
1.1 Välbefinnande och hälsa	13
1.2 Uppväxtvillkor och utbildning	14
1.3 Arbete och företagande	16
1.4 Boende och stadsmiljö	17
1.5 Demokrati och trygghet	18
1.6 Miljö och klimat	19
2 Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden	21
2.1 Förskoleverksamhet	21
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid	26
2.3 Äldreomsorg	29
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	31
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri	35
2.6 Stadsmiljöverksamhet	41
2.7 Ekonomiskt bistånd	44
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	46
2.9 Övrigt	47
3 Sammanfattande ekonomisk analys	51
3.1 Drift	51
3.2 Investeringar	56
4 Lokalförsörjningsplan	58
4.1 Sammanfattning	58
4.2 Planeringsförutsättningar	58
4.3 Hyreskostnadsutveckling	61
4.3.1 Administrativa lokaler	62
4.3.2 Arbetsmarknad	62
4.3.3 Förskolor	63
4.3.4 Kultur	63
4.3.5 Särskilda boenden för äldre	64

4.4 Samverkan	64
4.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet.....	66
4.5.1 Nuläge 31 januari 2026	66
4.5.2 Behov och planering av lokaler för (första planeringsperioden).....	67
4.5.3 Behov och planering för lokaler (andra planeringsperioden).....	68
4.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet stadsdelsnämnder	68
4.6.1 Nuläge 31 januari 2026	68
4.6.2 Planering av lokaler för år 2027-2034 (första planeringsperioden)	68
4.6.3 Planering av lokaler för år 2035-2046 (andra planeringsperioden).....	69
4.7 Boendepanering- särskilda boenden för äldre	70
4.7.1 Nuläge 31 januari 2026	70
4.7.2 Behov och planering år 2027-2034 (första planeringsperioden).....	71
4.7.3 Planering av lokaler för år 2035-2046 (andra planeringsperioden).....	73
4.8 Övrig information.....	74

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1 - Sdn 06

Bilaga 2: Bilaga 2 - Bilaga till lokalförsörjningsplan 2026

Bilaga 3: Bilaga 3 - Kompetensförsörjningsplan 2027 till 2029

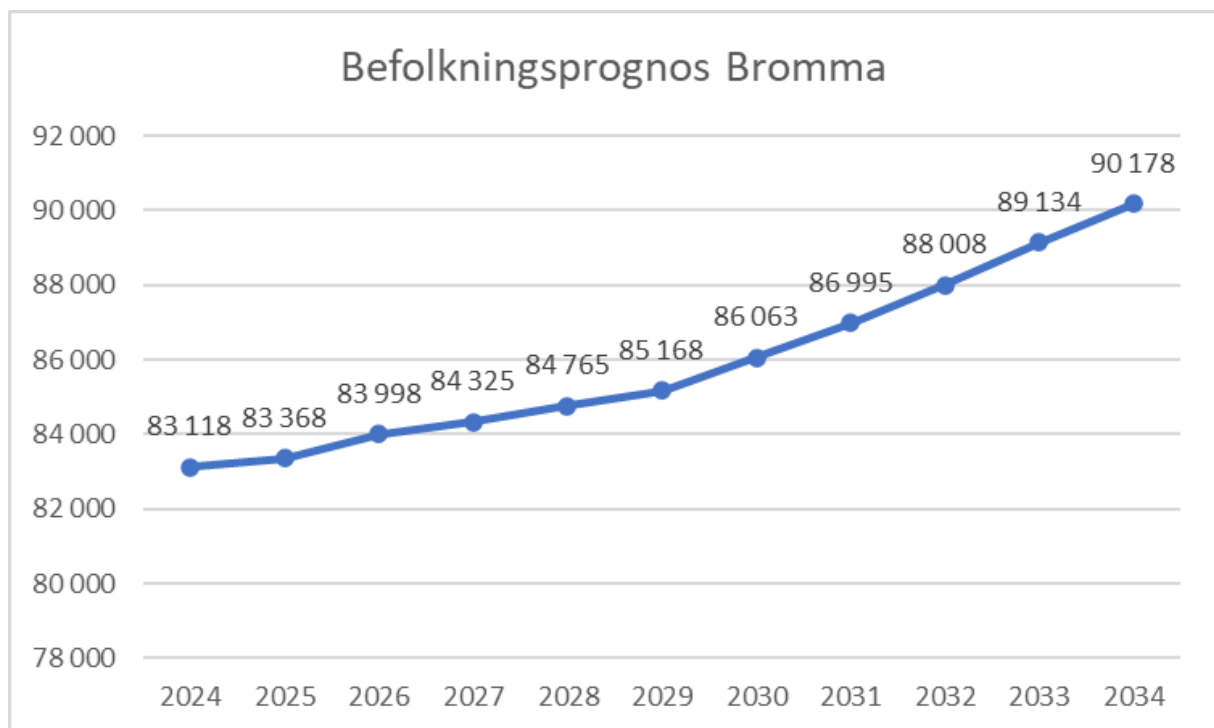
Bilaga 4: Bilaga 4 - Klimatinvesteringar - utsläppsminskningar-2027-2029

1 Strategisk inriktning

Demografisk utveckling under planperioden samt på längre sikt

Stockholm är en snabbt växande stad och befolkningens förväntas öka från 995 600 år 2024 till 1 057 700 år 2034.

Befolkningsprognosen bygger på befolkningsstatistik från Statistiska Centralbyrån och på antaganden om framtida barnafödande, flyttningar och dödsfall. Det finns dock en osäkerhet i prognosen genom att många av de byggprojekt som planeras inte blir färdiga vid den tidpunkt som prognosen bygger på. Enligt prognosen bor det i början av 2026 cirka 84 000 personer i Bromma. Befolkningen i stadsdelsområdet kommer enligt prognosen att fortsätta öka varje år så långt som prognosen sträcker sig. Fram till år 2034 förväntas Brommas befolkning öka med drygt 6 000 personer.

Källa: Sweco, Befolkningsprognosen

För perioden till och med 2028 ökar befolkningen framförallt i Mariehäll, Blackeberg och Ulvsunda industriområde genom de bostadsprojekt som påbörjats i stadsdelarna.

Folkmängd den 31 december 2024

	Antal				Procent	
	2015	2024	2029	2034	2024	2034
0 år	1 136	939	900	1 042	1,1%	1,2%
1-5 år	5 254	4 653	4 304	4 703	5,6%	5,2%
6-15 år	9 434	9 716	8 981	8 573	11,7%	9,5%
16-19 år	3 031	3 971	3 970	3 681	4,8%	4,1%
20-24 år	4 464	3 942	4 341	4 535	4,7%	5,0%
25-65 år	42 862	47 471	48 421	51 339	57,1%	56,9%
66-79 år	6 982	8 575	9 194	10 457	10,3%	11,6%
80-89 år	2 102	3 151	4 169	4 556	3,8%	5,1%
90- år	803	700	888	1 292	0,8%	1,4%
Män	37 110	40 689	41 736	44 246	49,0%	49,1%
Kvinnor	38 958	42 429	43 432	45 932	51,0%	50,9%
Samtliga	76 068	83 118	85 168	90 178	100,0%	100,0%

Befolkningsändringar

	2021	2022	2023	2024
Antal födda	1 086	869	992	946
Antal döda	517	484	491	492
Födelsenetto	569	385	501	454
Flyttnetto	-9	57	-30	-134
Total förändring	560	442	471	320

Källa: Områdesfakta Bromma stadsdelsområde

Enligt prognosen kommer det vid årsskiftet 2028/2029 bo 4 304 barn i åldern 1-5 år i Bromma. Det innebär en minskning om cirka 350 barn i jämförelse med årsskiftet 2023/2024. Till årsskiftet 2033/2034 förväntas antalet barn i åldersgruppen sedan öka med cirka 400 stycken.

Enligt prognosen kommer det vid årsskiftet 2028/2029 bo cirka 13 000 ungdomar i åldern 6-19 år i Bromma. Det är en minskning med cirka 1000 stycken jämfört med årsskiftet 2023/2024. Åldersgruppen förväntas sedan vara ungefär lika stor vid årsskiftet 2033/2034.

Under prognosperioden förväntas antal personer över 65 år kontinuerligt öka. Enligt prognosen kommer det vid årsskiftet 2028/2029 bo cirka 14 000 personer över 65 år i Bromma, varav cirka 5 000 är 80 år eller äldre. Åldersgruppen 80 år och äldre förväntas öka med cirka 800 personer fram till år 2034.

Övergripande utveckling i stadsdelsnämndsområdet och stadsdelarna av vikt

Förvaltningen identifierade i samband med verksamhetsplan 2024 tre strategiska utvecklingsområden som ska vara i fokus för utvecklingsarbetet inom alla verksamhetsområden från 2024 och under den kommande treårsperioden.

De tre fokusområdena är

- Ekonomi – att resurser används på ett bra och effektivt sätt
- Trygghet och säkerhet
- Kompetensförsörjning

Inom fokusområdena ska förvaltningens verksamheter tillsammans göra förflyttningar. För att lyckas med detta krävs det att saker görs på nya sätt och att den interna samverkan och samverkan med andra förvaltningar och bolag samt med näringsliv och civilsamhälle utvecklas. Förvaltningen har påbörjat arbetet med att skapa en struktur och en kultur som ska främja innovationsarbetet i organisationen.

Resurser används på ett bra och effektivt sätt

För att fortsatt kunna leverera välfärdstjänster med hög kvalitet behöver resurser i form av bland annat personal, kompetens, tid och pengar användas på bästa sätt. Omställningen i enlighet med den nya socialtjänstlagen samt God och nära vård pågår inom äldreomsorgen och socialtjänsten. Omställningen behöver ske i nära samarbete mellan socialtjänstens och äldreomsorgens verksamheter. Resurserna behöver användas mer effektivt genom en förskjutning från myndighetsprovade insatser till mer preventiva åtgärder, däribland stöd till egenvård och hälsofrämjande aktiviteter.

Förvaltningen ska erbjuda fler preventiva insatser exempelvis genom en ”första linjenverksamhet” för att ge rätt stöd i rätt tid. Förvaltningen ska i samverkan både intern, mellan socialtjänsten och förskolan, samt med skolan fortsätta att erbjuda och vidareutveckla föräldrastödsprogram för att möta föräldrars behov av stöd. Samverkan med skolan behöver fortsätta utvecklas för att främja skolnärvaro genom skolsociala team.

Inom äldreomsorgen behöver nya arbetssätt utvecklas när resurserna inom vård och omsorg ska räcka till fler. Det förebyggande arbetet behöver stärkas.

Fritidsaktiviteter behöver vidareutvecklas för att erbjuda meningsfull sysselsättning till fler unga. Förvaltningen ska därför starta upp en ny fritidsgård för unga i Mariehäll och även inrätta funktionen fritidslots för att ge ungdomar stöd till regelbundna fritidsaktiviteter. Samtidigt ökar befolkningstillväxten efterfrågan på parker, badplatser och aktivitetsytor. Förvaltningen satsar på att utveckla sådana ytor för att stärka folkhälsan och tryggheten.

Fram till 2034 förväntas antalet barn i förskoleålder öka i lägre takt än tidigare prognostiserat. Den demografiska förändringen medför stora utmaningar både avseende resurser samt avseende en effektiv lokalförsörjning. Att hitta ett sätt som innebär ett flexibelt användande av lokaler blir framgent därför centralt, så väl inom förskolans område som inom förvaltningens övriga verksamheter.

Avdelning förskola medverkar i ett forskningsprogram under en treårsperiod. Det övergripande syftet med programmet är att utveckla långsiktiga och forskningsbaserade

arbetsätt och att pedagogernas ska utveckla sin kompetens att dokumentera och analysera varje barns utveckling och lärande. Detta för att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet och skapa en större insyn och säkerhet kring att förskolorna erbjuder en undervisning med hög kvalitet.

Den ökande befolkningen innebär en ökad efterfrågan på aktiviteter i parker och grönområden, såsom badplatser och spontanaktivitetsytor. Förvaltningen ska fortsatt satsa på att anlägga fler spontanaktivitetsytor på parkmark med syftet att bidra till folkhälsan samt till ökad trygghet och trivsel.

Under planperioden har parkdriften tagits över i egen regi. Långsiktigt leder detta till ökad effektivitet och kvalitet. Enstaka engångskostnader under 2027 är planerade.

Stockholm strävar efter att bli klimatpositivt till 2030, och förvaltningen arbetar med utgångspunkt i stadens nya miljöprogram. Miljöåtgärder inkluderar avfallshantering, klimatinvesteringar och hållbara inköp. Andelen ekologiska livsmedel ska öka, och samverkan med externa aktörer är nödvändig för en rättvis klimatomställning.

För en hållbar ekonomi måste resurser fördelas effektivt. Ekonomistyrning och prognossäkerhet är avgörande, och inköp ska ske enligt stadens ramavtal för att motverka brottslighet.

Förvaltningen vill även stärka dialogen med invånarna genom förbättrade medborgardialoger, medborgarundersökningar och utveckling av metoder som medborgarbudget.

Medarbetares arbetsvillkor är en prioritet för att säkerställa effektiv resursanvändning. Hög sjukfrånvaro i utförarverksamheter måste analyseras för att vidta åtgärder. En hållbar arbetsmiljö är avgörande för att långsiktigt säkra kvaliteten inom stadens välfärdsverksamheter.

Trygghet och säkerhet

Arbetet för att ge barn och unga en trygg uppväxt fortsätter, med fokus på att stärka barns rättigheter i alla verksamheter. Förskolan har en viktig roll i att förebygga utanförskap och ska integreras tydligare i det förebyggande arbetet. Samverkan mellan förskolan och socialtjänsten ska stärkas för att identifiera barn som riskerar fara illa och minska risken för våld och kriminalitet.

För att förebygga socialt utanförskap och för att identifiera barn som far illa samt minska risken för att barn utsätts för våld och hamnar i kriminalitet, ska barnhälsoarbetet utvecklas och samverkan mellan förskolan och socialtjänsten ska fortsätta att stärkas. Det familjecentrerade arbetssättet behöver stärkas och utvecklas tillsammans mellan förvaltning och Region. En välfungerande skolgång är en central del i detta arbete och arbetet med skolsociala team ska fortsätta utvecklas. Fältverksamheten och den öppna fritidsverksamheten är en del av det trygghetsskapande arbetet och ska utvecklas vidare.

Genom fritidsverksamhetens arbete utifrån metodstödet "MVP fritid" (Mentorer i våldsprevention) stärks det våldsförebyggande arbetet inom fritiden.

Förvaltningen satsar på fler spontanaktivitetsytor för att öka tryggheten och uppmuntra till

fysisk aktivitet, i enlighet med Stockholms stads idrottsprogram. Dessa ytor ska placeras nära idrottsanläggningar för att maximera nyttan. För att ytterligare stärka fritidsaktiviteterna startar förvaltningen parkleksverksamhet i Blackeberg och fortsätter utredningen kring en mer permanent lokalisering.

Förvaltningen har uppmärksammat att det finns ett behov av ett aktivt uppsökande arbete mot gruppen vuxna och äldre med exempelvis missbruksproblematik, åldersbrott och våld i nära relation.

Förvaltningen ska fortsätta öka tryggheten i stadsdelsområdet genom bland annat platssamverkan med olika lokala aktörer från kultur- och näringsliv, polisen, föreningar, civilsamhällets organisationer, andra myndigheter och fackförvaltningar. Förvaltningen ska även arbeta med att utveckla arbetet genom samverkansgruppen Lägesbild (föredetta Operativa BRÅ) samt utöka och utveckla arbetet med det digitala kartverktyget point survey. Arbetet fortlöper gällande att utveckla den lokala strukturen kring ett sammanhållet arbete med barn och unga som begår eller riskerar att begå grova brott (Bob). Samverkan för ett tryggt och säkert stadsdelsområde sker även genom den lokala samverkansöverenskommelsen (SÖK) som förvaltningen har tillsammans med lokalpolisområdet, Utbildningsförvaltningen och Trafikkontoret.

Många trygghetsåtgärder inom stadsmiljöverksamheten finansieras genom trygghetsinvesteringsmedel. Det är viktigt att denna finansiering kvarstår för perioden 2027–2029.

Det våldspreventiva arbetet ska utvecklas och stärkas inom samtliga verksamheter. Arbetet med att motivera våldsutövare att ta emot stöd och insatser fortgår.

Satsningarna på att motverka välfärdsbrott ökar. Det finns därför behov av kunskapshöjning och gemensamma metoder samt strukturer om välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan inom förvaltningens verksamheter.

Förvaltningen behöver förstärka säkerhets- och beredskapsarbetet med bred förankring i förvaltningen för att skapa ökad förståelse och tryggare invånare.

Förvaltningens civila beredskap behöver fortsatt stärkas genom höjd kompetens, planering och övning för att säkerställa förmågan att möta och hantera situationer som utmanar samhällsviktig verksamhet i händelse av kris, väpnat angrepp eller krig. Risk och sårbarhetsarbetet fortsätter utvecklas genom att samtliga avdelningar involveras. Långsiktiga planer för säkerhet och beredskap behöver komma in tidigt i alla processer för att motverka merkostnader.

För att kunna ge invånarna i Bromma och andra som vistas i stadsdelsområdet information och stöd vid samhällskriser har fyra trygghetspunkter inrättats i Bromma. Behovet av trygghetspunkter och deras placering samt bemanningsbehov behöver utvärderas på sikt.

Förvaltningen ska fortsatt stärka det interna arbetet med informationssäkerhet. Kompetensen om informationssäkerhet ska höjas inom hela förvaltningen och stödet till verksamheterna ska utvecklas.

Den digitala transformationen, framväxten av AI, den växande mängden information i

samhället samt de snabbt föränderliga regelverken kring dessa områden skapar både nya möjligheter och utmaningar. AI-teknologin är fortfarande ny och det råder en generell kompetensbrist inom området. Utvecklingen sker i snabb takt, och de potentiella riskerna är ännu inte helt klarlagda. Framtiden kommer därav att kräva kontinuerlig omvärldsbevakning, utbildningsinsatser, tydliga riktlinjer och ett ansvar från alla medarbetare att förstå den teknik som möjliggörs och veta hur man hanterar den på ett etiskt och ansvarsfullt sätt.

Kompetensförsörjning

Förvaltningen strävar efter att vara en attraktiv arbetsgivare, både internt och externt. Ett gott ledarskap, ett aktivt medarbetarskap och en god social och organisatorisk arbetsmiljö är viktiga delar i detta arbete. Genom att skapa goda förutsättningar för våra anställda att trivas och utvecklas, ökar vi vår attraktivitet externt och stärker arbetsgivarvarumärket.

En viktig åtgärd för att klara kompetensförsörjningen inom förvaltningen är att heltidsarbete blir norm. Målet är att minst 90 procent av de anställda ska ha en tillsvidareanställning på heltid. Förvaltningen ska arbeta för att minska antalet timavlönade genom fler heltidstjänster och olika typer av resurs-/bemanningsteam.

Förvaltningen kommer att arbeta utifrån följande mål:

- Utvecklad kompetensförsörjning genom heltid som norm, minskat beroende av timanställda och tydliga karriärvägar.
- Högre kvalitet i verksamheterna genom kompetensbaserad rekrytering och systematisk kunskapsutveckling.
- Bättre arbetsmiljö och minskad sjukfrånvaro genom tydliga roller och stärkta friskfaktorer.
- Mer hållbart och närvarande ledarskap genom utvecklad chefsstruktur och förbättrat stöd till chefer.
- Ökad attraktionskraft som arbetsgivare genom riktad kommunikation och förbättrade utvecklingsmöjligheter.
- Stärkt delaktighet och engagemang bland medarbetare genom dialog, tydliga mål och en lärande kultur.

Förvaltningen arbetar utifrån de förändringar som den nya socialtjänstlagen medför gällande arbetssätt och kompetensbehov. AI och välfärdstekniska lösningar kan bidra till effektivisering och frigöra tid för socialt arbete. Digitaliseringstakten behöver öka för att möta kompetensförsörjningsutmaningar och invånarnas förväntningar.

Många inom äldreomsorgen saknar praktiska kompetenser trots formell undersköterskeutbildning. Därför fortsätter satsningar på arbetsplatsförlagt lärande, interna utbildningar i simulerad vårdmiljö. Vidare är införandet av språkrav inom äldreomsorgen på remiss. Det kommer krävas omfattande resurser för att kunna möta de krav som ställs om förslaget beslutas. Inom utförarverksamheterna som riktar sig mot personer med funktionsnedsättning behöver andelen medarbetare med adekvat kompetens öka.

Förskolans kompetensförsörjning är osäker framöver med förändringar för förskollärare inom grundskolan och att allt färre väljer att söka till förskolläraryt utbildning. Sjukfrånvaron är

fortfarande på en hög nivå i förskolan och analyserna kring orsak och vilka åtgärder som behövs ska förbättras med målet att öka frisknärvaron.

Kompetensen inom hållbara och medvetna inköp behöver höjas, särskilt hos kockar och ekonomibiträden, för att möta stadens miljö- och klimatambitioner. Övergången till parkdrift i egen regi innebär utmaningar med kompetensförsörjning, vilket innebär en ny utförarorganisation och rekrytering av personal.

Den ökande konkurrensen om arbetskraften, en ansträngd ekonomi och en växande äldre befolkning gör kompetensförsörjning till en av de största utmaningarna. Ökad arbetskomplexitet och nya digitala lösningar förändrar kompetenskraven, vilket kräver innovativa arbetssätt. Genom att omorganisera arbetet kan medarbetare och verksamheter utvecklas och resurser användas mer effektivt.

Förvaltningen, med undantag för förskoleområdet, saknar ett systematiskt verktyg för kompetensförsörjning och hoppas på utveckling inom staden. Stadens chefsprofil är en grund för verksamhetsutveckling och kvalitetssäkring. Det är avgörande att chefer ges rimliga förutsättningar enligt OSA (organisatorisk och social arbetsmiljö) och att arbetet med chefsuccession stärks.

Förvaltningen måste arbeta aktivt och systematiskt med kompetensförsörjning för att säkerställa rätt kompetens på både kort och lång sikt. Kompetensen inom schemaläggning och bemanning behöver förbättras genom interna satsningar och stadens stöd, exempelvis med AI-baserade verktyg.

Den nya chefsstrukturen, som syftar till att säkerställa bättre förutsättningar för ett hållbart ledarskap, vilket gynnar verksamheterna, medarbetarna och stärker arbetsmiljöarbetet, med tillhörande organisation gäller från och med den 1 januari 2025. Förvaltningen behöver fortsätta arbetat med frågor som följer med förändringarna.

Geografiska områden med särskilda utmaningar

De socioekonomiska förutsättningarna inom Bromma stadsdelsområde är generellt sett goda. Till exempel är medianinkomst är relativt hög, antalet personer i behov av ekonomiskt bistånd låg, skolresultaten goda och upplevelsen av trygghet hög. Förutsättningarna mellan olika delar av Bromma skiljer sig dock åt.

I de underlag som presenteras under avsnitt 2, "Lokala utvecklingsbehov" och avsnitt 3, "Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden", framgår att Mariehäll och Blackeberg är de två områden som har sämre förutsättningar jämfört med övriga Bromma.

Största utmaningarna och möjligheterna i stadsdelsområdet**Utmaningar**

- Anpassning av nämndens verksamheter utifrån demografiska förändringar så som ökad invånarantal, minskat barnantal och ett ökat antal äldre,
- Omställningen till fler förebyggande insatser, i enlighet med den nya socialtjänstlagen, och ökad digitalisering inom verksamheterna kan vara kostnadsdrivande och påverka förvaltningens ekonomi negativt,
- Minska de socioekonomiska skillnaderna mellan olika stadsdelsområden.

Möjligheter

- Bibehålla och utveckla de kvaliteter och goda förutsättningar som finns i stadsdelsområdet,
- Den nya socialtjänstlagen kommer ge ökade möjligheter för socialtjänsten att arbeta mer förebyggande, jämställt och lättillgängligt. Det medger möjligheter att nå invånare i behov av stöd tidigare vilket förväntas leda till effektivare insatser för den enskilde,
- Stadsdelsnämnden har under de senaste åren redovisat plusresultat i samband med årsboksluten vilket ger förvaltningen möjlighet till anpassning med fokus på utmaningarna ovan.

Lokala utvecklingsbehov

I detta avsnitt beskrivs Bromma stadsdelsnämnds lokala utvecklingsbehov i tematiska områden.

1.1 Välbefinnande och hälsa

Redogörelse

God hälsa och välbefinnande är en förutsättning för att klara skolan, arbeta, leva självständigt och bidra till samhällets utveckling. Stockholm har generellt en mycket god folkhälsa. Medellivslängden är hög och stiger samtidigt som ohälsotalen har en sjunkande trend. Hälsoläget och förutsättningarna för att må bra är dock ojämnt fördelade i befolkningen.

Barn och ungas uppväxtvillkor påverkar i hög grad deras välbefinnande och hälsa. Förhållandena under barn- och ungdomsåren har stor betydelse för både den psykiska och fysiska hälsan under hela livet. Tidiga åtgärder i hem- och skolmiljön främjar barns och ungas hälsa och minskar skillnader uppväxtvillkor (källa Utveckling av barns och ungas hälsa — Folkhälsomyndigheten).

Över tid har antalet orosanmälningar avseende psykisk ohälsa hos barn ökat markant. Även beteendeproblem och skolsociala problem har ökat i princip varje år. Varje anmälan kan beröra oro inom flera livsområden samtidigt. Enligt Socialstyrelsens rapport från 2024 har psykisk ohälsa bland barn och unga ökat markant under de senaste åren. Denna utveckling bekräftar även av Barnombudsmannens årsrapport. Gällande anmälningsorsaker kopplade till vårdnadshavare eller annan närstående är de mest förekommande orsakerna våld inom familjen eller bland andra närstående, vanvård/fysisk eller psykisk försummelse samt alkohol- eller drogmissbruk. Gällande utvecklingen över tid har antalet inkomna orosanmälningar ökat årligen gällande våld inom familjen eller bland andra närstående och vanvård/fysisk eller psykisk försummelse (Källa: Verksamhetsberättelse 2024 BoU samt lägesbild i Bromma).

Förälder som har allvarliga svårigheter i sitt liv ger ofta konsekvenser för förmågan att ta hand om sitt barn. Situationen för barnet kan leda till oro, egen ohälsa och till att barnet får ta orimligt stort ansvar både för sig själv, föräldrar och syskon. (Källa: Om barn som anhöriga - Socialstyrelsen)

En meningsfull fritid främjar långsiktig hälsa, lärande och sociala förmågor för barn och unga. Det är totalt något högre andel flickor som är nöjda med tillgången till fritidsaktiviteter.

Analys

Det har inkommit orosanmälningar som rör föräldrars situation såsom psykisk ohälsa, alkohol/droger hos föräldrar och/eller hos barn samt omsorgsbrister. Förälder som har allvarliga svårigheter i sitt liv ger ofta konsekvenser för förmågan att ta hand om sitt barn. Situationen för barnet kan leda till oro, egen ohälsa och till att barnet får ta orimligt stort ansvar. Det är viktigt att nå barn och unga med tidiga och förebyggande insatser.

Ungdomar med missbruk och beroende av alkohol eller narkotika riskerar i större utsträckning en försämrad skolgång, antisociala och kriminella aktiviteter, minskande av

sociala aktiviteter, psykiska besvär och utsatthet för våld och övergrepp.

När anmälan gällande skolfrånvaro väl inkommer så har barnet ofta hög skolfrånvaro, vilket kräver att förvaltningen behöver fortsätta arbeta förebyggande i samverkan med skolor och Region Stockholm för att nå barnen tidigare genom exempelvis BUS-samverkan och skolsociala team.

Skolenkäten visar att 58 procent är nöjda med tillgången till fritidsaktiviteter vilket visar på att det finns ett arbete med att nå fler unga för att erbjuda meningsfulla fritidsaktiviteter. Av skolenkäten har ett särskilt behov noterats inom området Blackeberg.

Prioritering

- Ökad tillgång till meningsfulla fritidsaktiviteter för barn och unga med särskilt fokus på stadsdelsområdena Blackeberg och Mariehäll/Annedal.

1.2 Uppväxtvillkor och utbildning

Redogörelse

En bra start i livet är en avgörande faktor för välbefinnande senare i livet. Barn och unga ska ges goda levnadsförhållanden med social och ekonomisk trygghet utifrån perspektivet att de är individer med egna rättigheter. Det stärker i sin tur möjligheterna att tillgodogöra sig en bra utbildning, vilket påverkar möjligheterna att förverkliga sina livschanser under vuxenlivet.

Andelen individer med behov av ekonomiskt bistånd var år 2025 0,65 procent. Andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd var 1,1 procent. Resultaten för båda indikatorerna är under stadens mål och är bland de lägsta i staden.

Inskrivningsgraden för barn i förskolan är bland de högsta i staden sett till indikatorerna (2-5 åringar och 3-5 åringar) och näst högst i staden sett till hela målgruppen 1-5 åringar. Inom Bromma varierar inskrivningsgraden marginellt på helheten. I nuläget ser vi ingen uttalad barnbrist i Bromma. Samtidigt står stadsdelen inför en period av förändring. Inom de kommande 5-10 åren planeras nybyggnation av flera förskolor, vilket innebär att kapaciteten successivt kommer att öka. Samtidigt ser vi en prognostiserad nedgång i barnantalet. 2025 var antalet 1-5 åringar 4 569 och 2034 prognostiserat antalet vara 4 703. Det lägsta antalet barn prognostiseras till 2029 med 4 304 barn i aktuell förskoleålder. Detta väcker viktiga frågor om hur befolkningsutvecklingen kommer att påverka behovet av platser.

Förskolan utgör en central del av barns tidiga utbildning och är en viktig skyddsfaktor för att främja goda uppväxtvillkor. Det bedöms därför vara viktigt att fortsatt kunna följa barns faktiska närvaro i förskola för att tidigt kunna uppmärksamma barn i behov av stöd där det kan finnas oro för hemförhållanden och som riskerar att utveckla en hemmasittarproblematik i skolan. Den fortsatta utvecklingen av förskolans kvalitet, likvärdighet och tillgänglighet är därför avgörande för att ge alla barn en god start i livet och skapa goda förutsättningar inför skolstarten.

Under de senaste åren har flest orosanmälningar inkommit från Mariehäll följt av Blackeberg. Skolsociala problem har de senaste åren varit den tredje vanligaste orsaken till orosanmälan när orosanmälan berör misstanke om/tecken på problem hos barnet/den unge. Den vanligaste

orsaken är psykisk ohälsa som över tid har ökat. Även beteendeproblem och skolsociala problem har ökat i princip varje år. Viktiga skyddsfaktorer för barn och unga är trygga uppväxtförhållanden, välfungerande skolgång och meningsfull fritid. Arbetet för att stärka dessa skyddsfaktorer kring barn och unga behöver prioriteras. Tidigare insatser är ofta effektiva för både individ och samhälle. (Källa Lägesbilden)

Resultaten för de kommunala grundskolorna inom stadsdelsområdet varierar. Resultaten och behörigheten i årskurs i år 9 har minskat marginellt senaste året i Bromma från 91,6 år 2022 till 90,5 år 2024. Resultaten är dock avsevärt bättre än stadens genomsnitt. Brommas kommunala grundskolor har hög gymnasiebehörighet samt goda meritvärden. I oktober 2024 hade de kommunala grundskolorna inom stadsdelsområdet totalt 64 elever med mer än 50 procent frånvaro, vilket är en marginell minskning från samma period föregående år då det var 65 elever. Uppdaterade resultat från 2025 publiceras under våren 2026. (Källa: Utbildningsförvaltningens statistikverktyg Verkyget).

Analys

Sammantaget visar indikatorerna att Bromma har goda förutsättningar för att barn ska växa upp tryggt. Samtidigt finns det områden som behöver fortsatt uppmärksamhet. Bland annat antalet barn i Bromma som lever i familjer som får ekonomiskt bistånd. Även om få barn i Bromma lever i familjer som får ekonomiskt bistånd finns det skäl att tro att det finns ett mörkertal. Det kan finnas barn i familjer som får ekonomiskt stöd från släkt, vänner eller andra privata nätverk i stället för från socialtjänsten. Eftersom dessa familjer då inte blir kända för stadsdelsförvaltningen riskerar barnen att få sämre stöd och att problem inte upptäcks i tid.

Det är därför viktigt att fortsätta arbeta aktivt för att nå familjer – och särskilt barn – som kan behöva stöd, även om de inte söker hjälp via de vanliga vägarna. Förskolan har en viktig roll i det förebyggande arbetet och i att upptäcka barn som är i behov av tidigt stöd. Den höga och stabila inskrivningsgraden i förskolan är därför en positiv faktor då förskolan är en central arena för tidig upptäckt av behov samt fungerar även som en viktig kompensatorisk insats.

Det framkommer att den psykiska ohälsan har ökat över tid, och även om de långsiktiga konsekvenserna ännu inte är helt kända pekar utvecklingen mot ett växande behov av stöd och insatser framöver. Detta kan i sin tur innebära ett behov av tidiga och samordnade insatser från flera aktörer. Det är också tydligt att skolsociala problem utgör en av de vanligaste orsakerna till orosanmälningar. Sammantaget pekar utvecklingen på behovet av att stärka det förebyggande arbetet, särskilt i de områden där riskerna är högre. Det handlar både om att tidigt identifiera barn som mår dåligt och att säkerställa att berörda verksamheter har rätt förutsättningar att agera när problem uppstår.

Prioriteringar

- Utökad samverkan i det skolsociala arbetet med särskilt fokus på Blackeberg, Mariehäll, Ulvsunda samt Beckomberga.
- Fortsatt stärka det tidigare och förebyggande arbetet i verksamheter som möter barn genom samverkan mellan socialtjänst och förskola för att tidigt kunna uppmärksamma barn i behov av stöd.

1.3 Arbete och företagande

Redogörelse

Stockholm har en stark arbetsmarknad med en stor andel sysselsatta varav många har en hög utbildningsnivå, vilket möter efterfrågan från ett kunskapsintensivt och dynamiskt näringsliv med stor branschbredd. Samtidigt finns det stora variationer mellan grupper och områden avseende möjligheterna till arbete, försörjning och företagande.

Bromma är ett stadsdelsområde med stor socioekonomisk variation men där merparten av stadsdelarna består av resursstarka hushåll. Andelen sysselsatta i åldrarna 20–65 år är 84,4 procent, vilket är högre än staden som helhet. De stadsdelsområden som har högst andel sysselsatta är Bromma Kyrka, Mariehäll och Södra Ängby. Stadsdelsområdena Blackeberg och Högländet har lägst sysselsättningsgrad i Bromma men ligger i nivå med stadens genomsnitt. Högländet har samtidigt i särklass högst medelinkomst i Bromma medan Blackeberg har lägst medelinkomst. Merparten av Brommas stadsdelar har en högre medelinkomst jämfört med stadens genomsnitt.

Merparten av Brommas stadsdelsområden har en högre medelinkomst och en lägre arbetslöshet jämfört med stadens genomsnitt. Arbetslösheten i Bromma är cirka 2,6 procent jämfört med stadens totala arbetslöshet på cirka 3,4 procent bland befolkningen 16–65 år. Det är något fler män än kvinnor som är öppet arbetslösa. Även när det gäller arbetslöshet är skillnaderna mellan olika stadsdelsområden relativt stora. Avseende till exempel långtidsarbetslösa varierar andelen mellan olika områden, med högre nivåer i vissa delar av Bromma jämfört med andra. (Källa: Stockholms stads områdesfakta, Sweco; månadsrapporter arbetsökande)

Uppföljning från bland annat Folkhälsomyndighetens nationella folkhälsoenkät visar att personer med funktionsnedsättning förvärvsarbetar i betydligt lägre utsträckning och de som arbetar är mer oroliga för att förlora arbetet än befolkningen i övrigt. En lägre andel kvinnor med funktionsnedsättning arbetar jämfört med män med funktionsnedsättning, medan motsvarande könsskillnad inte alls är lika stor i den övriga befolkningen. (Källa: Stockholms stads områdesfakta, Sweco)

Analys

Bromma stadsdelsområde, sett till helheten, har en hög grad sysselsatta och en låg andel arbetslösa. Underlaget ovan visar i den mening inte på att någon särskild prioritering, utöver det arbete som redan bedrivs i enlighet med stadens budget samt stadsdelsnämnden verksamhetsplan. Det faktum att skillnaderna mellan olika stadsdelsområden är förhållandevis stor visar å andra sidan på att det finns frågor som behöver hanteras med särskild prioritet och då knutet till stadsdelsområdet Blackeberg.

Folkhälsomyndighetens uppföljning avseende grad av förvärvsarbete visar på att personer med funktionsnedsättning förvärvsarbetar i betydligt lägre utsträckning, vilket troligtvis beror på att det är svårare att komma in på arbetsmarknaden. Inom detta område finns det ett tydligt område för prioritering att i ökad omfattning erbjuda arbetsmarknadsinsatser, både redan befintliga samt ytterligare, för just denna målgrupp.

Prioritering

- Utveckla arbetet med arbetsmarknadsinsatser för gruppen med funktionsnedsättning i samverkan med arbetsmarknadsnämndens Jobbtorg.

1.4 Boende och stadsmiljö

Redogörelse

En god boendemiljö och stadens utformning påverkar invånarnas välbefinnande och hälsa. En stadsmiljö som bidrar till att öka tryggheten och främja möten stärker samhället. Även tillgången till bostäder och hur trångt vi bor påverkar livssituationen.

I Bromma planeras för cirka 10 000 nya bostäder fram till 2045. För prognosperioden 2025-2034 planeras 4 589 nya bostäder. Av dessa utgör cirka 58 procent bostäder i flerbostadshus upplåtna med vanlig hyresrätt och 35 procent utgörs av bostäder i flerbostadshus upplåtna med bostadsrätt. Vidare utgör studentlägenheter cirka tre procent, småhus cirka en procent, specialbostäder cirka två procent och seniorbostäder cirka en procent.

Under de närmaste tio åren koncentreras bostadsbyggandet särskilt till Mariehäll och Riksby i norr. Störst befolkningsökning sker i stadsdelarna Mariehäll, Ulvsunda, Blackeberg, Riksby och Alvik. Bromma flygplats förväntas att avvecklas efter år 2038, vilket kommer att möjliggöra byggandet av en helt ny stadsdel med potential för 20 000–50 000 boende. (Källa: Befolkningsprognos samt Befolkning och bostäder i Bromma - Stockholms stad)

Bromma stadsdelsnämndsområde består av 8,4 miljoner kvadratmeter park- och naturmark, vilket motsvarar 30 procent av ytan och drygt 100 kvadratmeter per invånare. Parkmarken utgör 1,8 miljoner kvadratmeter och innehåller parker, lekplatser, strandbad, aktivitetsytor och koloniområden med mera. I Bromma finns tre naturreservat och ett fjärde är på väg att inrättas. (Källor: DpMap, Bromma stadsdelsområde - Stockholms stad samt lokalkännedom)

I Bromma består bostadsbeståndet idag av en övervägande del bostadsrätter (47 procent), följt av privatägda hyresrätter (24 procent). Äganderätter utgör 18 procent av bostadsbeståndet och allmännyttiga hyresrätter utgör 11 procent. En övervägande del hyresrätter planeras framöver, vilket kommer att bidra till en ökad balans mellan upplåtelseformer. (Källa: Områdesfakta – statistik om stadens delområden - Stockholms stad)

Analys

Inom de kommande åren kommer det inom stadsdelsområdet pågå relativt många stadsutvecklingsprojekt. För att stadsdelsnämnden ska ges goda planeringsförutsättningar och därigenom kunna anpassa förvaltningen verksamheter efter befolkningsförändringarna finns ett stort behov av möjlighet till delaktighet i processerna så att nämndens verksamheter har långsiktiga planeringsförutsättningar. Detta uppnås i nära dialog och samverkan med exploaterings- och stadsbyggnadskontoret.

Den prognostiserade befolkningsökningen innebär vidare även ett utökat nyttjande av parker och utemiljöer i stadsdelsområdet. Detta förväntas resultera i en större förslitning av ytor, anläggningar och installationer, vilket behöver finnas med i planeringen av reinvesteringar i parker och naturområden.

Det faktum att invånarsammansättningen, så väl inom staden i stort som inom Bromma stadsdelsområde, hela tiden förändras innebär att det framgent finns ett stort behov av flexibilitet i förvaltningens lokalbestånd.

Prioriteringar

- Fortsätta arbetet med att utveckla former för att säkerställa att Bromma stadsdelsnämnd är med tidigt i planeringsprocesserna i stadsbyggnadsprojekt så som t.ex. Brommaplan, Blackeberg, Mariehäll och Bromma flygplats.
- Utveckla arbetet med ett flexibelt nyttjade av befintligt lokalbestånd.

1.5 Demokrati och trygghet

Redogörelse

Valdeltagandet är ett bra mått på hur demokratin mår. En demokrati bygger på att människor engagerar sig och uttrycker sina åsikter och deltar i allmänna val. Det finns även ett samband mellan valdeltagandet och upplevelsen av trygghet och tilltron till myndigheter.

Valdeltagandet i Bromma för valet 2022 var 83,2 procent. I Stockholm som helhet var valdeltagandet 79,9 procent.

Sammantaget visar resultaten från stadens trygghetsmätning som genomfördes 2023 att den upplevda otryggheten i Bromma och staden är oförändrad jämfört med tidigare mätning 2020. Resultaten för personer med funktionsnedsättning utmärker sig negativt gällande upplevd otrygghet och utsatthet. Andelen kvinnor som upplever oro och otrygghet är högre inom vissa frågor.

I Stockholmsenkäten för 2024 där elever i årskurs 9 (grundskola) och år 2 (gymnasiet) framgår att eleverna i Bromma upplever högre trygghet i sina bostadsområden jämfört med resultaten för staden totalt. Brommas elever skattar även en hög grad av informell social kontroll i bostadsområdet, vilket innebär att de upplever att det finns vuxna i området som skulle agera/ingripa fall något negativt sker i ens bostadsområde. Flickornas upplevda trygghet är markant lägre än pojkarnas, vilket speglar siffrorna för hela staden.

Enligt polisens senaste regionala trygghetsmätning ligger Bromma stadsdelsområde generellt på en lägre nivå av upplevd otrygghet jämfört med övriga stadsdelsområden i Stockholm. Det finns stadsdelsområden med högre upplevd otrygghet än vid tidigare mätningar exempelvis Blackeberg, Mariehäll och Ulvsunda industriområde.

Andelen invånare i Bromma som anser att barn och unga kan ta del av kultur i Bromma är 61 procent, vilket är en procentenhet högre än föregående år och något lägre än staden totalt. Andelen brommabor som anser att barn och unga kan utöva kultur i Bromma är 65 procent, vilket är två procentenheter högre än föregående år och är lika som stadens totala utfall.

Lägesbilsarbetet, visade att flest inrapporterade avvikelser under 2025 avsåg otrygga folksamlingar, ungdomshäng och misstänkt narkotikaförsäljning. Utifrån lägesbilderna styrs resurser och aktiviteter till geografiska platser.

Analys

I de redovisade undersökningarna ovan framkommer att brommaborna rent generellt upplever en högre grav av trygghet än i staden som helhet. Det finns dock skillnader inom olika svarsgrupper. Det framgår till exempel att kvinnor/tjejer samt gruppen individer med funktionsnedsättning upplever sig mindre trygga än övriga. Det framgår även att resultaten skiljer sig mellan olika stadsdelsområden.

Ett flertal specifika platser i Bromma upplevs som särskilt otrygga. Dessa platser behöver utvecklas på ett sätt att upplevelse förbättras.

Stadsdelsnämnden behöver fortsatt prioritera trygghetsarbetet, till exempel genom trygghetsvandringar, medborgardialog med tema trygghet, platsaktiveringar och arbetet inom samverkansöverenskommelsen med polisen. Förvaltningen avser att vidareutveckla och integrera arbetet med trygghet och beredskapsfrågor, i syfte att skapa en mer sammanhållen och strategisk inriktning. Detta innefattar att stärka kopplingen mellan det förebyggande trygghetsarbetet och den lokala beredskapen, t.ex. genom att ha medborgardialoger och trygghetsvandringar som utöver fysiska åtgärder omfattar beredskapsfrågor. Målsättningen är att öka invånarnas kunskap, medvetenhet och förmåga att hantera olika typer av samhällsstörningar och kriser.

Andelen invånare som anser att barn och unga kan ta del av kultur är förhållandevis lågt, samtidigt som andelen som anser att barn och unga kan utöva kultur i Bromma är högre än staden i helhet. Tillgång till meningsfull fritid, kultur, rörelse och hälsa utgör i någon mån det trygghetsskapande arbetet. Att öka tillgången till just detta är därmed ett prioriterat område.

Tillgängliga mötesplatser och kultur skulle öka gemenskapen, minska ensamhet och isolering och därmed stärka den psykiska hälsan. Samhället är ålderssegregerat, så mötesplatser där olika åldrar kan vistas skulle bidra till glädje och trygghet.

Prioritering

- Genom en utvecklad samverkan med kulturförvaltningen, idrotts- och övriga föreningar arbeta för ökad tillgång till kultur för barn och unga.

1.6 Miljö och klimat

Redogörelse

Inkomst har en tydlig koppling till konsumtionsnivå. I Bromma stadsdelsområde är medianinkomsten högre för såväl kvinnor som män jämfört med stadens genomsnitt. Samtidigt finns betydande variationer inom stadsdelsområdet. De högsta medianinkomsterna återfinns i Södra Ängby och Höglandet, medan Blackeberg och Ulvsunda industriområde uppvisar de lägsta nivåerna i Bromma. Utbildningsnivån är generellt hög. Andelen med minst gymnasieutbildning uppgår till cirka 95 procent bland kvinnor och 91 procent bland män, vilket är något över stadens genomsnitt.

Bebyggelsen i stadsdelsområdet präglas av en blandning av villaområden och flerbostadshus.

Enligt kartunderlag över koldioxidkonsumtion per postnummer från Statistikplattan 2024 (SCB, bearbetad av SWECO) återfinns den högsta konsumtionen per person i de södra och sydvästra delarna av Bromma, bland annat i Smedslätten, Nockeby, Ålsten och Höglandet.

Där uppgår klimatpåverkan till mellan 7,07 och 17,80 ton CO₂e per person. Områden med lägre konsumtionsnivåer är mer spridda över stadsdelsområdet. Som jämförelse var stadens genomsnittliga konsumtionsbaserade utsläpp 10,7 ton CO₂e per invånare år 2019.

I Bromma är den till ytan största urbana värmeöns lokaliserad vid Bromma flygplats. Den utgör även en av de mer omfattande värmeöarna i staden som helhet. Ytterligare områden med förhöjda temperaturer återfinns bland annat vid Alviksdepån samt på vissa öppna hårdgjorda ytor och i mindre, tätbebyggda miljöer.

Inom stadsdelsområdet finns även platser med förhöjd översvämningsrisk. Skyfallskartering för ett 100-årsregn visar att områden kring Bällstaån, såsom Mariehäll och Annedal, riskerar att drabbas av översvämningar i samband med kraftiga regn.

Analys

En hög inkomst korrelerar till en hög grad av konsumtion. Det är ett samband som stämmer väl med hur det ser ut avseende just klimatpåverkan i Bromma. Ur ett övergripande perspektiv går det att konstatera att brommabornas klimatpåverkan ligger högt, både i jämförelse med övriga staden, samt rent faktiskt. För att minska denna klimatpåverkan krävs ett brett och samordnat arbete. Utbildningsförvaltningen, Stockholm Vatten och Avfall (SVOA), kulturförvaltningen, civilsamhället och föreningslivet samt miljöförvaltningen bedöms alla kunna bidra i detta arbete. Stadsdelsförvaltningen har redan genomfört medborgardialoger och avser att fortsätta med detta för att stärka delaktigheten och engagemanget i klimatomställningen inom stadsdelsområdet.

Området kring Bromma flygplats utgör en av stadsdelens största urbana värmeöar. Samtidigt står området inför en omfattande omvandling. I de långsiktiga stadsutvecklingsprojekt som följer är det därför särskilt viktigt att integrera klimatanpassning och miljöhänsyn i planeringen, så att den framtida bebyggelsen utformas med hänsyn till både minskad klimatpåverkan och ett förändrat klimat. Värmeöar inom stadsdelsområdet ligger till stor del utanför stadsdelsförvaltningens direkta rådighet. Detta innebär att nödvändiga åtgärder behöver genomföras i nära samverkan med berörda aktörer, såsom trafikkontoret, exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret.

Prioriteringar

- Stärka samarbetet för fortsatt utveckling inom staden för att minska värmeeffekten och risken för översvämning.
- Genom riktade kommunikationsinsatser, så som till exempel medborgardialoger, skapa och utveckla förutsättningar för invånare i Bromma att vara delaktiga i klimatomställningen och anta en miljömässigt hållbar och cirkulär livsstil. Insatserna ska syfta till att stödja brommaborna att minska sina klimatavtryck.

2 Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden

I följande avsnitt redogörs för Bromma stadsdelsnämnd planeringsförutsättningar för respektive verksamhetsområde.

2.1 Förskoleverksamhet

Omvärldsfaktorer

I Bromma präglas förskolornas nuläge av vårdnadshavare som är medvetna, insatta och engagerade. De känner till sina rättigheter, följer verksamhetens utveckling noggrant och förväntar sig tydlig information om verksamheternas arbete. Detta skapar en komplex utmaning för förskolorna: förväntningar på transparens, snabb återkoppling och tydlig dokumentation ökar, samtidigt som verksamheten behöver värna om sitt pedagogiska uppdrag.

I samhället i stort råder idag ett starkt fokus på förebyggande arbete och tidiga insatser, vilket ytterligare skärper förväntningar på förskolans roll i det förebyggande arbetet. Personalen i förskolan behöver få tid och förutsättningar att arbeta utifrån läroplanen som i sig ska ge barn möjlighet att utvecklas till samhällets framtida medborgare med en god värdegrund. Det behövs kompletterande kompetenser, stödinsatser och tydliga rutiner för pedagogerna i förskolan som kan stötta och fånga upp de barn och vårdnadshavare som behöver stöd och hjälp.

Barns skolfrånvaro uppmärksammas alltmer som en nationell utmaning, mönster av oregelbunden närvaro kan ofta börja redan i förskoleåldern. Brommas kommunala förskolor har en generell hög inskrivningsgrad men det finns ett behov av att arbeta mer systematiskt med att följa upp förskolebarnens faktiska närvaro. Genom att tidigt identifiera frånvarotendenser, kommunicera med vårdnadshavare och skapa strukturer som stödjer regelbunden närvaro kan förskolan bidra till att förebygga framtida frånvaro i skolan.

I förhållande till omvärldsläget och diskussioner om krig och krisberedskap finns ett ökat samhällsfokus på beredskap och säkerhet. Detta påverkar även förskolornas uppdrag. Förskolan behöver i högre grad arbeta strukturerat med sin egen beredskap, säkerställa fungerande rutiner för krishantering, kommunikation och trygghetsskapande insatser för både barn och personal. Det finns ett behov av att förskolorna stärker sitt systematiska arbete med säkerhet och beredskap.

Trenden i ett lägre barnafödande håller i sig och präglar även staden och Bromma. 2025 var antalet 1-5 åringar 4 569 och 2034 prognostiserat antalet vara 4 703. Det lägsta antalet barn prognostiseras till 2029 med 4 304 barn i aktuell förskoleålder. Stora delar av prognosen hålls uppe av att barnfamiljer flyttar till Bromma i nybyggda områden vilket i sin tur bygger på att den planerade byggnationstakten för bostäder i Bromma består. Det är en strategisk utmaning för de kommunala förskolorna att behålla barn och fortsätta vara ett attraktivt val för familjer. Det kräver ett mer aktivt och långsiktigt arbete med marknadsföring och kommunikation. Verksamheterna behöver synliggöra sina styrkor och kvalitet. Här kan nytänkande spela en viktig roll, exempelvis genom att starta fler uteverksamheter på förskolorna för att bli attraktivt gentemot vårdnadshavare och kunna höja antalet barn på förskolorna.

Trots minskade barnkullar visar en rapport från Skolverket att det kommer att saknas förskollärare i framtiden. Enligt lärarprognosen från Skolverket beräknas det bli en brist på förskollärare år 2038. Enligt statistik från UHR (Universitets- och högskolerådet) har förstahandsvalen till förskolläraryrket minskat ytterligare i jämförelse med föregående år och med allt färre sökande till förskolläraryrket, kommer det tillsammans med stora pensionsavgångar, bli en stor utmaning för förskolan. Det är nu också särskilt tydligt bland förskollärare att andelen som lämnar yrket har ökat jämfört med tidigare prognoser. Bland annat har Bromma stadsdel fått färre VFU-studenter. Under vårterminen 2026 har stadsdelen fått cirka 3–4 studenter. Tidigare år har stadsdelen haft cirka 8 studenter per termin. Synen på yrket behöver förbättras generellt i samhället och verksamhetens goda arbete behöver få en större plats. Arbetsmiljöarbetet behöver stärkas och förskollärarna behöver få förutsättningar att fokusera på kärnuppgiften för att säkerställa att befintliga förskollärare stannar i yrket.

Samtidigt innebär de demografiska förändringarna att förskolorna behöver arbeta mer strategiskt med lokaler, kostnader och lokaloptimering. Att behålla ändamålsenliga lokaler inom stadsdelen och staden är viktigt för att kunna möta framtida behov, men kräver också en mer långsiktig planering kring personal, resurser och kapacitetsanpassning. Brommas kommunala förskolor behöver därför kombinera pedagogisk utveckling med ett mer hållbart strategiskt arbete – där närvaro, kvalitet, attraktivitet och effektiv resursanvändning går hand i hand.

Interna frågor av betydelse

Medarbetarnas utbildning, kompetens och förutsättningar är viktiga faktorer för en hög kvalitet i förskolan och för att säkerställa att målen i läroplanen kan uppnås. Brommas kommunala förskolor ser ett behov av att behöva stärka arbetet med kompetensprocessen – utveckla, behålla, attrahera, rekrytera och avveckla – för att verksamheten ska kunna möta framtida utmaningar och säkerställa att medarbetarna utvecklas utifrån de ständigt höjda kraven men även att de ska stanna kvar i yrket. Sjukfrånvaron är fortfarande på en hög nivå i förskolan vilket är en fortsatt utmaning. Arbetet med att öka frisknärvaron kommer därför att fortsätta genom att bland annat se över vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas för att uppnå en ökad frisknärvaro.

Barnunderlaget i Bromma varierar mellan olika områden, där vissa områden upplever ett mer sviktande barnunderlag än andra. En bidragande faktor är att flera förskolelokaler inte ligger optimalt i förhållande till där barnfamiljer faktiskt bor. I områden där förskolorna har svårt att fylla platserna finns det därför behov av att arbeta mer med aktiv marknadsföring med exempelvis särskilda profiler eller annat som lockar barnfamiljerna.

Kommunikationen internt och externt behöver utvecklas och tydliggöras i hela organisationen för att stärka arbetsgivarvarumärket. Den externa kommunikationen handlar både om att stärka förtroendet för den kommunala förskoleverksamheten och om att nå ut till nuvarande och blivande vårdnadshavare med tydlig, tillgänglig och attraktiv information. Här ingår bland annat marknadsföring av våra förskolor, där vi lyfter kvalitet, pedagogiska arbetssätt, trygghet och likvärdighet på ett sätt som gör det lätt för familjer att förstå vad vi erbjuder. Parallellt behöver vi utveckla den interna kommunikationen för att bygga vårt eget varumärke som arbetsplats. Det handlar om att skapa stolthet över att arbeta i Brommas kommunala

förskolor, stärka den gemensamma identiteten och synliggöra medarbetarnas kompetens och engagemang. Tillsammans bidrar dessa insatser till att både attrahera nya familjer och behålla och rekrytera kompetenta medarbetare.

Den nya chefsstrukturen som infördes den 1 januari 2025 behöver följas upp för att säkerställa att intentionerna med organisationen uppnås. Ett nära och tydligt ledarskap, en välstrukturerad organisation med tydliga roller och mandat samt en genomtänkt arbetsfördelning är avgörande för framgång. Parallellt med detta behöver arbetsmiljöarbetet stärkas genom att öka chefernas förståelse för olika generationers behov och förväntningar.

Det systematiska kvalitetsarbetet behöver stärkas och utvecklas genom hela styrkedjan för att säkerställa en likvärdig och hållbar verksamhet. Stadsdelen ser ett behov kring att det systematiska kvalitetsarbetet ska få en tydligare gemensam riktning för hela staden. Det handlar både om att enas om vilka arbetssätt som ska vara likvärdiga hela staden och vilka uppföljningar som ger mest nytta när de samlas och analyseras på en stadsövergripande nivå. Varje stadsdel har sina egna förutsättningar och utmaningar, vilket innebär att allt inte är representativt eller relevant på en övergripande nivå. Därför behöver vi tydliggöra vilka frågor som kräver stadsgemensam uppföljning och analys, och vilka som bäst hanteras lokalt nära verksamheten.

Under en längre tid har förskolan fokuserat generellt utifrån det som barnen erbjuds i undervisningen. En förflyttning behöver göras för att fånga det enskilda barnets förändrade kunnande. Avdelningen medverkar därför i ett forskningsprogram under en treårsperiod. Det övergripande syftet med programmet är att utveckla långsiktiga och forskningsbaserade arbetssätt och att pedagogerna ska utveckla sin kompetens att dokumentera och analysera varje barns utveckling och lärande.

Parklek

Att ge barn och ungdomar meningsfulla fritidssysselsättningar är en viktig del i arbetet med tidiga insatser. I årskurs 5–6 är det få barn som går kvar på fritidsverksamheten (klubben) på skolorna. Därtill finns det stadsdelsområden i Bromma där barnen rör sig mindre än i övriga Bromma. Utifrån detta behöver förvaltningen erbjuda barnen både möjligheten till spontana aktiviteter och planerade med särskilt fokus på målet att öka rörelseglädjen. Att öka vuxennärvaron och möjligheterna till aktiviteterna ökar tryggheten, ger större möjlighet att fånga upp de barn och ungdomar som kan behöva större vägledning och dessutom öka rörelsen med målet att lägga grunden för bättre hälsa i framtiden. Utifrån dessa faktorer har förvaltningen identifierat Blackeberg som ett stadsdelsområde som en lämplig plats att starta en parkleksverksamhet.

Utmaningar

Kommande pensionsavgångar förväntas innebära utmaningar på lång sikt. Fram till år 2027 kommer 44 personer att fylla 65 år, där finns bland annat 16 barnskötare, 14 förskollärare, 4 ekonomibiträde kök, 4 lokalvårdare, 2 kockar, 2 rektorer.

En genomlysning ska genomföras för att kartlägga barnskötarens behörighetsnivåer. Detta kan bli en bra grund för det strategiska arbetet framåt men även innebära konkreta utmaningar för förskolan. Om en stor andel av personalen saknar utbildning som barnskötare riskeras ökade

kostnader för förskolan. Dels för att kompetensutveckla personal vilket kräver av förskolan att se över budgetutrymmet och göra nya prioriteringar.

Sjukfrånvaron är och prognostiseras framåt vara en utmaning för förskolorna i Bromma. Detta riskerar att påverka kvaliteten i verksamheten samt förskolornas möjlighet att arbeta långsiktigt och hållbart. Den höga frånvaron innebär återkommande behov av vikarier, ökad belastning på ordinarie personal och risk för ytterligare ohälsa. Detta innebär även en ekonomisk utmaning för verksamheterna. Avdelningen behöver därför förstärka det systematiska arbetet kring att identifiera och genomföra åtgärder för att öka frisknärvaron.

Frågan om språket i förskolan blir allt viktigare. Här ser stadsdelen en utmaning kopplat till personalens språkliga kompetens och vilka krav som behövs för att säkerställa en likvärdig kvalitet i undervisningen i samtliga förskolor. I nuläget varierar språknivån bland medarbetare vilket riskerar att påverka barnens språkutveckling samt möjligheten att arbeta med pedagogisk kommunikation och kommunikationen med vårdnadshavare. Stadsdelen ser därför ett behov av att staden definierar vilka krav som behöver uppfyllas för en god yrkessvenska där personal kan delta i och driva undervisning för förskolebarn. Det finns ett behov av tydligare språkkrav för personalen och hur dessa ska utformas samt följas upp vid exempelvis medarbetarsamtal. Genom en stadsövergripande ram undviks otydlighet och olika tolkningar mellan stadsdelar.

Brommas kommunala förskolor har en generell hög inskrivningsgrad på 97% enligt siffror från år 2024-12-31 (den senast uppdaterade statistiken) avseende åldersgruppen 2-5år. Avdelningen ser dock ett behov av att se över och följa upp förskolebarnens faktiska närvaro. Inskrivningsgraden säger inget om hur ofta barnen deltar i undervisningen i förskolan och hur länge de är där. Avdelningen ska därför påbörja ett arbete med barnens närvaro i förskolan på en övergripande nivå. En sådan uppföljning kan bland annat ge underlag för behov av tidiga insatser, dialog med vårdnadshavare och förebygga framtida frånvaro i skolan.

De största ekonomiska utmaningarna under kommande treårsperiod är ökade lokalkostnader, kompetensförsörjning och stigande driftkostnader. Växande renoveringsbehov, dyra evakueringslösningar och kostsam nybyggnation binder en allt större del av budgeten i fasta kostnader, vilket minskar utrymmet för utveckling av förskolan. Ett stort behov av kompetensutveckling, hög sjukfrånvaro med ökade vikariekostnader samt en kostnadsökning på cirka 35 procent för digitala verktyg kommer leda till ytterligare ekonomisk belastning och behov av tydliga prioriteringar inom befintliga ramar under kommande treårs period.

I förhållande till prognostiserade sviktande barnunderlag behöver avdelningen fortsatt utveckla både synsättet på lokaler och arbetssätt för att kunna arbeta mer flexibelt inom nuvarande förskolebestånd. Ett framtida minskat barnunderlag kan innebära risk att vissa förskolelokaler inte kan behållas på grund av höga hyreskostnader och minskade intäkter. För att undvika att lokaler avvecklas eller lämnar stadsdelen behöver vi därför se över hur de kan nyttjas mer flexibelt och i första hand behållas inom stadsdelen alternativt inom staden. Parallellt finns ett behov för förskolan att utveckla arbetssätt som stärker förskolornas attraktivitet för att öka barnantalet. Riktade profiler, såsom utegrupper, kan bidra till att ta marknadsandelar och samtidigt möjliggöra ett mer effektivt och varierat nyttjande av befintliga lokaler. För att lyckas krävs ett förhållningssätt där lokalerna ses som en gemensam

resurs för hela verksamheten, snarare än knutna till enskilda avdelningar. Även skicket på förskolorna och behovet av underhåll innebär flera ekonomiska utmaningar för verksamheterna.

Det är en utmaning att befolkningsprognoserna inte är tillräckligt tillförlitliga ur ett planeringsperspektiv. Osäkerheten kan leda till ökade kostnader för förgävesprojektering när planerade förskolelokaler inte längre har något kommande barnunderlag. Stadens förvaltningar behöver arbeta mer tillsammans i denna fråga för att förbättra arbetet både med prognossäkerhet och planering. Det finns ett behov av att få en faktisk månadsstatistik över hur många barn som föds i Bromma för att få ett bättre underlag för prognoser och långsiktig kapacitetsplanering. Med mer frekvent och aktuell statistik kan avdelningen snabbare identifiera trender.

Slutligen är en ytterligare utmaning att beställarkompetensen behöver öka inom avdelningen för att kunna fatta mer kostnadseffektiva beslut. Genom att utveckla denna kompetens kan det säkerställas att inköp och avtal blir mer fördelaktiga.

Agenda 2030

Alla barn ska mötas i en förskoleverksamhet där det råder ett öppet och demokratiskt förhållningssätt. Detta ställer krav på vuxnas förhållningssätt och undervisning kring normer och värden som utvecklar barns förståelse för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle. För att kunna utveckla arbetet med jämställdhet behöver det i utbildningen finnas ett medvetet och reflekterande arbete kring de normer som råder i samhället. Pojkar och flickor ska ges samma utrymme i utbildningen och få sina behov respekterade och tillgodosedda. Förskolan har en viktig roll i det våldsförebyggande arbetet genom att inte befästa stereotypa könsroller. Förvaltningen ser ett behov av att stärka statistiken utifrån ett jämställdhetsperspektiv men helhetsarbetet kring jämlikhet behöver generellt stärkas i planerings- och uppföljningsarbetet.

Barnen i förskolan ska vistas i en hälsosam miljö och få god och näringsriktig mat för att de ska orka lära och leka under hela dagen. Kompetensen hos kockar och ekonomibiträden behöver fortsätta att öka och menyerna ska utvecklas utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Allt fler förskolor arbetar för barnens rätt att bli blöjfria. Studier visar att barnens hälsa påverkas av att de använder blöjor för högt upp i åldrarna. Förutom hälsovinster för barnet, är ett minskat användande av blöjor även bra för klimatet och för ekonomin. Barnens rätt att bli blöjfria kräver en god samverkan med hemmen.

Förskolans miljöarbete står inför flera viktiga utvecklingsbehov de kommande åren. Klimatförändringar innebär att verksamheten behöver anpassas för att klara varmare sommarmånader, risk för översvämningar och andra väderrelaterade kriser. Samtidigt behöver verksamheterna fortsätta stärka det cirkulära arbetssättet. Ett exempel är parkleken där stadsdelen vill återanvända en nuvarande parkleksbyggnad men där utvecklingen nu har bromsats på grund av svårigheter vid överlåtelse av tomt.

Avdelningen identifierar kommande utvecklingsbehov, utmaningar och prioriteringar:

Verksamheterna är på god väg inom det ekologiska området, bland annat genom satsningar på

ekologisk mat och ett ökat fokus på att minska klimatpåverkan i vardagen. Framåt behöver verksamheterna utveckla återanvändningen av material och utrustning, så som exempelvis torkskåp, spisar och annat. Avdelningen ser ett behov av ett mer systematiskt återbruk – både inom avdelningen och inom stadsdelen genom ett gemensamt lager. Detta kan bidra till minskade kostnader för stadsdelen och ett mer hållbart resursnyttjande.

Avdelningen ser ett behov av aktiviteter kopplade till miljö som engagerar och delaktiggör vårdnadshavarna. Exempelvis genom projekt där vårdnadshavare bidrar med återbruksmaterial. Genom att vårdnadshavare inkluderas i miljöarbetet ökar både engagemanget och möjligheten att skapa en gemensam riktning för hållbar utveckling.

För att stärka förskolans miljöprofil ser avdelningen ett behov av gemensamma riktade miljöinsatser. Exempelvis återkommande hållbarhetsveckor. På så sätt kan förskolorna synliggöra sitt miljöarbete på ett konkret och engagerande sätt. Det ger även förskolorna möjlighet att kommunicera en miljöprofil utåt.

Prioriteringar

- De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:
- Kompetensförsörjning som behöver stärkas för att säkerställa att medarbetarna har förutsättningar att arbeta utifrån läroplanen, har rätt kompetens och har en god arbetsmiljö.
- Varumärket ”Brommas kommunala förskolor” ska stärkas genom kommunikationsinsatser för att rekrytera framtida medarbetare och öka marknadsandelarna.
- Utveckla det systematiska kvalitetsarbetet där det enskilda barnets utveckling får ett större fokus i syfte att erbjuda barnen en förskola av god kvalitet
- Förskolan behöver utveckla synsätt på lokaler och arbetssätt för att kunna arbeta mer flexibelt inom nuvarande förskolebestånd. Utvecklande av utegrupper ökar så väl varumärket Brommas förskolor men kan också främja ett mer flexibelt nyttjande av befintliga lokaler.
- Fortsatt kartläggning av orsaker till medarbetares sjukfrånvaro samt systematiskt arbetsmiljöarbete för att minska den.
- Att se över barnens faktiska närvaro i förskolan för att tidigt kunna uppmärksamma behov av stöd.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Omvärldsfaktorer

Situationen i samhället med den pågående våldsspiralen innebär att arbetssätt inom fritidsverksamhet och kultur för barn behöver förändras och förstärkas. Fler barn och unga behöver erbjudas en meningsfull fritid med närvarande vuxna samt vuxna i sin profession inom socialtjänsten.

Det finns ett behov av att utveckla arbetssätt inom verksamheterna fritid, fält, skolsociala teamet och samhällsvägledarna för uppsökande arbete. Även samverkan med skola, civilsamhället, polis och socialtjänst behöver stärkas kommande år.

Klimatförändringar gör att verksamheterna behöver se över samt skapa rutiner för eventuella värmeböljor, det vill säga att genomföra och planera förebyggande lokalanpassningar.

I september år 2025 infördes lagen om fritidskort (2025:759) vilket innebär ett statligt stöd i form av fritidskort för barns fritidsaktiviteter. Fritidskortet ska främja barns förutsättningar att delta i fritidsaktiviteter som bidrar till en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra. Kortet gäller för barn mellan 7-16 år och gäller för belopp mellan 550 kr upp till 2 500 kr.

Interna frågor av betydelse

Förvaltningen ska möjliggöra en aktiv fritid för barn och ungdomar i hela stadsdelsområdet. En meningsfull fritid är en viktig skyddsfaktor för barn och unga för att motverka utanförskap och förebygga kriminalitet. Därför behöver verksamheten utvecklas för att nå fler barn och ungdomar. Under år 2026 startar förvaltningen därför upp en ny fritidsgård i Mariehäll.

Förvaltningen har inrättat funktionen ”fritidslots” inom fritidsledarnas ordinarie funktion för att ge barn och ungdomar stöd till regelbundna fritidsaktiviteter. Stödet genom lotsarna planeras att utvecklas vidare och då med möjlighet till även fysisk lotsning. Förvaltningen ser även behovet av att utöka samverkan med föreningar som erbjuder aktiviteter för barn och unga.

Fritidsverksamheten ska arbeta för att fler barn och unga med funktionsnedsättning kan delta genom ett individanpassat stöd samt att inrikta verksamheten särskilt till den målgruppen.

Fält- och fritidsverksamheten har arbetssätt för tidig upptäckt av missbruk av såväl alkohol, narkotika, tobak, dopning och spel om pengar. Det finns dock ett behov av att öka medarbetares kompetens inom området ”spel om pengar”.

Fritidsverksamheten ser behov av fler resurser/personal för att kunna ha öppet fler kvällar och helger. Socialtjänsten behöver möta upp fler barn och unga på deras arenor och öka tryggheten utanför de öppna ungdomsverksamheterna.

Fritidsverksamheten fortsätter att arbeta för att skapa trygga miljöer och aktiviteter som gör att fler flickor, HBTQIA+-personer* samt ungdomar med funktionsnedsättning vill delta i verksamheten. Klubben ”Indigo”, som finns inom fritidsverksamheten, riktar sig specifikt till målgruppen HBTQIA+.

Förskolan är en central del av barns vardag och har därför en viktig roll i att i att knyta samman undervisningen med kultur och fritid. Förskolan kan fungera som en första introduktion till kulturupplevelser, rörelse, lek och skapande. De kommunala förskolorna i Bromma kommer därför att fortsätta ta del av kulturutbudet via Kulan och samverka med kulturskolan där barnen får utvecklas genom bland annat dans samt bild och form. En meningsfull fritid för barn och unga är en viktig skyddsfaktor för att bland annat motverka utanförskap, förskolan bidrar till att tidigt introducera barn till kultur, skapande och gemensamma upplevelser som stärker deras delaktighet och utveckling.

Brommas kommunala förskolor kommer fortsatt att ha fokus på kultur och rörelse genom att bland annat utgå från Stockholms stads program för barns rätt till kultur samt den övergripande rörelsestrategin i staden som syftar till att öka fysisk aktiviteten bland barn och unga. Avdelningen kommer även utöka samverkan med Brommas Hembygdsförening för att

skapa meningsfulla möten mellan historia, natur och samtid som stärker barns förståelse för sin närmiljö och sitt kulturarv.

Vidare kommer en parklek att öppnas. Parklekar är en viktig del av kultur- och fritidsarbetet genom att erbjuda öppna, kostnadsfria och lättillgängliga miljöer för barn och unga. Genom parklekarna kan förvaltningen stärka det förebyggande arbetet, främja jämlik tillgång till kultur och fritid samt bidra till trygghet och delaktighet i närområdet.

Fritidsverksamheten ska se över att mat/måltider och snacks som serveras sker utifrån ett hållbart perspektiv gällande klimatpåverkan. Detta gäller även inköp av ekologiska livsmedel.

Utmaningar

Ungdomar i Bromma spelar om pengar i större utsträckning jämfört med snittet i staden, framförallt pojkar på gymnasiet. Fritidsverksamheten behöver utveckla verksamma åtgärder för att motivera de ungdomar som spelar om pengar att hitta andra fritidsaktiviteter.

För att uppnå en hållbar utveckling behöver verksamheterna fortsätta arbetet för ett jämställt och jämlikt deltagande, skapa förutsättningar för integration och trygghet för barn och ungdomar samt utveckla samverkan med andra aktörer, interna såväl som externa.

Det föreligger en svårighet att rekrytera utbildad personal (fritidspedagoger/fritidsledare) vilket påverkar kvaliteten i verksamheten.

Psykisk ohälsa ökar bland barn och ungdomar och speciellt flickor. Detta märks inom fritidsverksamheten, där besökare uttrycker problematik av komplex natur, som till exempel psykisk ohälsa och problematik kring funktionshinder. Dessa barn och ungdomar behöver lotsas till socialtjänstens första linje eller annan typ av stöd.

Medarbetarna inom fritidsverksamheten behöver kompetensutveckling för att på bästa sätt kunna möta barn med olika förutsättningar, inklusive neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Fritidsverksamheten behöver vidare utveckla olika arbetssätt för att nå fler flickor, unga med funktionsnedsättning, målgruppen inom målgruppen HBTQIA+ och unga i socioekonomiskt svagare områden.

En utmaning inom förskolan är att säkerställa att alla barn får tillgång till kultur, rörelse och meningsfulla aktiviteter. Eftersom skillnader i deltagande i fritidsaktiviteter mellan flickor och pojkar syns tydligt i äldre åldrar behöver förskolan arbeta aktivt med normmedveten pedagogik för att förebygga dessa mönster från start. För att skapa jämlika möjligheter för barn redan i tidig ålder behöver förskolan fortsatt arbeta för att ha goda kontakter med aktörer som erbjuder kultur- och rörelseaktiviteter.

Prioriteringar

De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Fritidsverksamheten och dess aktiviteter ska särskilt riktas till grupper som inte nås av ordinarie fritidsverksamhet med syfte att öka social inkludering, minska ojämlikhet och stärka skyddsfaktorer hos barn och unga.
- Fortsatt utveckling av ungdomsdelaktighet genom att fortsätta stödja och verka för det inrättade ungdomsrådet.
- Fortsatt verksamhet med klubb ”Indigo” som vänder sig till ungdomar som identifierar sig inom områdena HBTQIA+.
- Öppna ett fritidsbibliotek så att alla barn och ungdomar får möjlighet till en mer aktiv fritid genom att stadsdelen gratis lånar ut till exempel skridskor, bollar, rackets med mera.
- Öppna upp ännu en fritidsgård och stärka den nuvarande fritidsgården samt den kommande.
- Att inom fritidsledarnas funktion ”fritidslots” aktivt används som stöd/lotsning för barn och unga för att hitta regelbundna fritidsaktiviteter.
- Samverkan med föreningar för att öka bredden och möjligheten till barn och ungdomars fritidsaktiviteter.
- Stärka förskolans arbete med att ge alla barn likvärdig tillgång till kultur, rörelse och meningsfulla aktiviteter som grund för social inkludering och trygg utveckling.
- Starta upp och utveckla en parklek som en öppen, tillgänglig och trygg mötesplats särskilt för barn och unga som inte har en fritidsaktivitet inom en organiserad verksamhet.

*HBTQIA+ är ett inkluderande samlingsbegrepp för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queera, intersexpersoner och asexuella, samt andra identiteter (plustecknet) som bryter mot samhällets normer om sexuell läggning och kön.

2.3 Äldreomsorg

Omvärldsfaktorer

För att följa arbetet med omställningen till en god och nära vård samt arbetet enligt den nya socialtjänstlag som trädde i kraft för en tid sedan behöver nya arbetssätt utvecklas för att resurserna inom vård och omsorg ska räcka till fler. Äldreomsorgen behöver stärka det förebyggande arbetet och ett tidigt stöd i enlighet med de förändringar som skett i och med den nya socialtjänstlag som trädde i kraft för en tid sedan. Genom att använda välfärdteknik kan förebyggande arbete och kvarboende förstärkas.

Ett regeringsförslag att införa språkrav inom äldreomsorgens verksamheter kan komma att träda i kraft innan årets slut. Det kommer dock krävas omfattande resurser för att kunna möta de krav som ställs. Speciellt utmanande kan det bli inom hemtjänsten som har utmaningar att genomföra större utbildningsinsatser med rådande ersättningsystem där ersättning utgår för tid hos kund.

Vidare är kompetensutvecklingen en utmaning inom äldreomsorgen med stora pensionsavgångar de närmsta åren.

Antalet äldre förväntas öka inom staden de närmaste åren och med det även personer som är i behov av insatser som hemtjänst och vård- och omsorgsboende. Detta i kombination med att det i staden finns vård- och omsorgsboenden som är i behov av renoveringar vilket kräver ekonomiska resurser samt även behovet av evakueringsplatser. Detta är något som stadsdelen anser behöver belysas på en stadsövergripande nivå.

Förvaltningen arbetar enligt program för åldersvänlig stad, detta sker bland annat genom samverkan med stadsdelsnämndens pensionärsråd.

Interna frågor av betydelse

Förvaltningen ser ett behov av att bli bättre på att kommunicera med äldreomsorgens målgrupper för att utveckla kvaliteten i syfte att öka trygghet och förtroende för insatserna.

Förvaltningen behöver prova nya arbetssätt och involvera målgruppen i arbetet. Ett sätt kan vara genom medborgardialog eller referensgrupper.

Anhörigstödet är väl utvecklat och är fortsatt prioriterat då allt fler äldre vårdar en närstående i hemmet eller i sin närhet. I stadsdelen finns en av de två stadsövergripande verksamheterna som syftar till avlastning för anhöriga till personer med demenssjukdom, Pensionat Traneberg. Förvaltningen ser att det främst är personer boende i Bromma som nyttjar insatsen, varför förvaltningen ser att det kan finnas behov av att se över insatser från staden så att insatser för anhöriga är likvärdiga.

Med tanke på rådande världsläge är det av stor vikt att äldreomsorgen är rustad för händelse av kris eller krig. Det är utmanande att hitta lösningar för beredskapslager med livsmedel, läkemedel med mera utifrån behovet av omsättning och ekonomiska ramar.

Äldreomsorgen behöver fortsätta med arbetet enligt kommunfullmäktiges miljömål. Andelen ekologiska livsmedel är en viktig del där äldreomsorgen både har utmaningar men även kan bidra till att årsmålen nås genom att maten till stadsdelens kommunala vård- och omsorgsboenden tillagas i eget tillagningskök.

Utmaningar

Förvaltningen ser ett behov av att riktåldern för när en person räknas som äldre, som i dagsläget är 65, bör ses över. Det finns även vissa otydligheter i gränsdragningen mellan kommunen och regionens ansvarsområden, bland annat en osäkerhet kring vilket åtagande kommunen har i jämfört med regionen. Svårigheter i gränsdragningar har förstärkts utifrån lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvården. Lagen har goda intentioner men tillämpningen innebär utmaningar i form av korta tidsfrister för planering och beslut om insatser, särskilt för äldre med svårare problematik såsom hemlöshet eller i ett sent palliativt tillstånd. Det ökar belastningen på kommunal hälso- och sjukvård samt regionens vårdcentraler. Situationen medför även behov av en översyn av dagens ersättningsnivåer för särskilt boende där en större ersättning går till demensvård jämfört med den somatiska vården, trots att de somatiska avdelningarna på stadens vård- och omsorgsboenden har boenden med allt större medicinska vårdbehov. Staden riskerar på sikt att stå med ett underskott av

somatiska platser om verksamheterna ser att inriktningen inte bär sig ekonomiskt.

Hemtjänsten är en av de viktigaste verksamheterna för att lyckas med omställningen till en god och nära vård och omsorg. När allt fler äldre ska vårdas i det egna hemmet, kommer verksamheten behöva medarbetare med hög och bred kompetens. Med anledning av detta kommer förvaltningen att fokusera på kompetensutveckling inom demens och kring mat och måltider i hemtjänst.

Den förebyggande verksamheten väntas bidra till att minska fysisk och psykisk ohälsa bland stadsdelsområdets seniorer. Det finns utmaningar i att nå rätt individer och i att insatserna får önskad effekt på den samlade äldre befolkningens hälsa i Bromma.

Det är viktigt att äldreomsorgen följer samhällets trender med nya digitala lösningar som fungerar trygghetsskapande och stärker delaktighet och självständighet för de äldre. Utmaningarna kan vara att ta fram tekniska lösningar som snarare hanteras på en övergripande nivå i staden.

Prioriteringar

De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Utveckla det uppsökande och förebyggande arbetet
- Se över möjligheter att förbättra språkkunskaperna i svenska språket för äldreomsorgens medarbetare
- Kompetensförsörjningen inom framförallt hemtjänsten där utmaningar finns i att rekrytera och behålla personal
- Fortsatt arbete med handlingsplanen för hållbar arbetssituation
- Ökad digitalisering är viktig för både effektivitet och god kvalitet i omsorgen.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Omvärldsfaktorer

Enligt slutbetänkande SOU 2023:9 väntas Försäkringskassan få ett samlat huvudmannaskap för beslut och finansiering av insatsen ”personlig assistans”. Förslaget antas gå igenom under år 2026 och detta kommer då att påverka socialtjänstens ansvarsområde, då utredningar om rätt till personlig assistans inte längre ska göras mer än undantagsvis. Under år 2026 pågår vidare förberedelser där Försäkringskassan har fått i uppdrag att analysera de praktiska förutsättningarna för att ta över ansvaret. Slutbetänkandet syftar till att säkerställa att myndigheten klarar av den stora volymen nya ärenden.

Arbetet med god och nära vård och omsorg ska ske utifrån ”Handlingsplan för god och nära vård och omsorg i Stockholms län 2024–2030” och den årliga stadsgemensamma aktivitetsplanen. Utveckling behöver ske inom ett flertal områden så som personcentrerade, hälsofrämjande och sammanhållna arbetssätt, digitalisering, samt kompetensutveckling av vårdens och omsorgens medarbetare. Arbetet kommer att hållas samman i och med att en hållbar och sammanhållen omställning genomförs inom socialtjänsten. Det finns behov av att samordna arbetet med implementeringen av god och nära vård och omsorg samt framtidens

socialtjänst inom och utanför förvaltningen. Dock avser arbetet med god och nära vård numera endast hälsa- och sjukvård, vilket riskerar att SoL-verksamheterna ej får fokus.

Personer med funktionsnedsättning har sämre fysisk och psykisk hälsa än andra i befolkningen. Problematik som ensamhet, utanförskap och sämre ekonomiska villkor bidrar ofta till den psykiska ohälsan. Övervikt och fetma är också vanligare bland personer med funktionsnedsättning, speciellt bland personer med intellektuell funktionsnedsättning. Ofta är det fysiska svårigheter och bristande tillgänglighet som förhindrar fysisk aktivitet. Dock beror sämre fysisk och psykisk hälsa sällan på själva funktionsnedsättningen utan på faktorer som sämre levnadsvanor, lägre delaktighet i samhället och ekonomisk utsatthet. För att uppnå bättre fysisk och psykisk hälsa behövs mer personalresurser inom ledsagning och högre grad av individarbete samt bättre anpassade lokaler.

Hot och våld riktat mot medarbetare på LSS-boenden har ökat markant under de senaste åren. Incidenterna har även blivit generellt grövre. Orsakerna bedöms bland annat vara brist på anpassning inom boenden samt riktade insatser för vissa boende inom gruppboenden och serviceboenden. Personer med utmanande beteende och stora omvårdnadsbehov kräver anpassade boendeformer samt boenden med hög personaltäthet, där medarbetarna behöver specifik kompetens för att bemöta utmanande beteende och ha tydliga säkerhetslösningar. Stadsdelen kommer att behöva utveckla mer individanpassade boenden där komplexa omvårdnadsbehov kan hanteras.

Bristen på platser inom boende enligt SoL, LSS samt stödboenden är en utmaning över hela staden. Det finns en boendepplan för dessa typer av boenden som sträcker sig mellan år 2024-2034, men det totala underskottet gällande ovan nämnda boendetyper inom nybyggnation har funnits under en lång tid och bedöms kvarstå under de kommande åren. Detta till följd av långa byggprocesser och ett osäkert prognosläge, gällande hur många fler boenden som behöver byggas.

Interna frågor av betydelse

För att minska psykisk och fysisk ohälsa hos målgruppen behöver arbetssätt utvecklas för att stötta brukare till hälsosammare levnadsvanor; Detta kan vara arbetssätt genom till exempel social stimulans, hälsosam kost och genom rörelse. För de som bor inom förvaltningens grupp- och serviceboenden erbjuds ett brett utbud av hälsofrämjande aktiviteter och stöd. Dock befinner sig majoriteten av personer med funktionsnedsättning inte aktivt i dessa verksamheter. Fler hälsofrämjande aktiviteter och verksamheter behöver skapas där stadsdelen når fler personer med funktionsnedsättning, inklusive personer med psykiska funktionsnedsättningar.

Behovet av boenden med geriatrisk kompetens för personer med funktionsnedsättning kommer öka på grund av ökad livslängd. Medarbetares kompetens om olika funktionsnedsättningar behöver säkras samt stärkas inom samtliga verksamheter, till exempel kring kompetens om autism, demens och samsjuklighetsproblematik. Förvaltningen ser särskilt behov av att kompetensutveckla personal inom LSS-verksamheterna gällande demens,

till exempel genom utbildningsmodellen *Stjärnmärkt LSS* av demenscentrum för att säkra personcentrerat och kvalitetssäkrat stöd till brukare. Även SoL-verksamheterna behöver kompetensutveckla sin personal gällande demens, då samtliga målgrupper blir äldre och somatiska och kognitiva nedsättningar kopplat till åldrande förekommer i allt högre utsträckning.

Inom området ”funktionsnedsättning” har antalet ej verkställda beslut minskat markant under de senaste åren. Fokus ligger på att kunna fortsätta säkerställa att enskildas behov blir tillgodosedda och därmed även undvika vite. Det är dock av vikt att även om antalet ej verkställda beslut är låg inom socialpsykiatrin har IVO begärt yttranden i ärenden där enskilda fått insatsen placering HVB i avvaktan på annan placering. Detta innebär en risk för att IVO ansöker om vite hos Förvaltningsrätten och att rätten då bedömer att placering HVB inte längre kan anses som ett godtagbart alternativ.

Ha ett aktivt kemikaliearbete med en kemikalieförteckning på boenden och daglig verksamhet.

Utmaningar

Socialförvaltningen ansvarar för planeringen av nya bostäder och förmedlingen av lediga platser. Om platser inte tillsätts inom förvaltningens boenden påverkar det utförarverksamheternas ekonomi. Dock finns möjlighet inom området funktionsnedsättning att genomföra hemtagningar av personer som fått sin insats om boende främst verkställd utanför LOV, om det skulle finnas tomplatser i staden.

De flesta placeringar stadsdelen har utanför LOV bedöms kunna tillgodoses inom ramen för boende med plats inom LOV. Stadsdelen har vidare svårt att se att tomplatser skulle vara ett kommande problem, speciellt då efterfrågan gällande boenden är stor, det är brist på boenden samt att kötiderna är långa.

Stadens nya ersättningssystem för daglig verksamhet och bostad med särskild service kan få en stor och betydande effekt på förvaltningens verksamheter. Då ett nytt ersättningssystem införts är det oklart hur förvaltningens budget kommer att påverkas. Vidare har stadsdelen en stor andel brukare med höga nivåer som har stora omvårdnadsbehov och utmanande beteende. För dessa brukare har ersättningsnivån sänkts i och med det nya nivåsystemet.

Det förekommer hot- och våldssituationer inom utförarverksamheterna, vilket kräver ett strategiskt och våldspreventivt trygghetsarbete för att skapa en trygg miljö för medarbetare och brukare. I kommande risk- och sårbarhetsanalyser behöver även tidigare hotincidenter gentemot socialtjänstens medarbetare beaktas och analyseras och regelbundna säkerhetsövningar genomföras.

I grupp- och servicebostäderna är det viktigt att fortsätta arbetet med att säkra digital uppkoppling och god möjlighet att använda digital teknik. Det finns dock svårigheter att åtgärda detta på grund av byggnadstekniska skäl samt att det är kostsamt att dra in fiber. Det finns även utmaningar att använda och tillgängliggöra den digitala tekniken utifrån

upphandling och avtal. Vidare är det av stor vikt att stärka kompetens samt stöd kring informationssäkerhet och säkerhetsklassningar för att underlätta korrekt användning av digitala verktyg för medarbetarna. Det behöver även finnas riktlinjer kring användningen av AI, då AI utifrån sin snabba framväxt numera är en naturlig del av människors vardag.

För personlig assistans i egen regi är det en utmaning att hålla en budget i balans då kundunderlaget är begränsat. Gällande avlösarservice och ledsagarservice är kundunderlaget också begränsat och det finns svårigheter att hitta personal. Förvaltningen ser ett behov av att staden ser över om personlig assistans, avlösarservice och ledsagarservice kan bedrivas mer resurseffektivt genom en central utförare inom staden.

Det är viktigt att utveckla arbetssätt för att fler personer med funktionsnedsättning ges stöd för att komma in på den öppna arbetsmarknaden och därmed minska ojämlika levnadsvillkor i samhället. Detta tillför också ett mycket viktigt socialt värde för personer med funktionsnedsättning.

Delar av boendenas armatur (T8-lysrör och T5-lysrör) behöver bytas ut då de omfattas av en utfasning och ett försäljningsförbud inom EU, vilket regleras genom ändringar i RoHS-direktivet.

Prioriteringar

De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Fortsätta arbetet med att öka andelen medarbetare inom LSS- samt SoL-verksamheterna som har adekvat kompetens samt behärskar det svenska språket för brukarnas förståelse. Hänsyn behöver också tas till att dagens medarbetare blir allt äldre i vissa fall önskar arbeta deltid.
- Då korttidsvistelser inom LSS ofta bedrivs i privat regi med höga priser vore möjligheten till korttidsvistelser inom egen regi en väl grundad målsättning.
- Utöver rekrytering av medarbetare med adekvat utbildning behöver även möjligheten med en vikariepool/timanställda ses över. Dessa behövs som resurser vid till exempel sommar-och vintersemester samt vid sjukdom hos ordinarie personal.
- Vikten av kompetensförsörjning (KUS) och kontinuitet kopplat till en kvalitetssäkring och kontinuitet i stöd, d v s att vi dels behåller medarbetare och genom det deras kunskap.
- Kompetensutveckling för att säkra medarbetares kunskaper kring olika typer av funktionsnedsättningar och samsjuklighet.
- Arbeta utifrån omställningen till god och nära vård och omsorg i enlighet med den nya socialtjänstlagen.
- Ökat strategiskt trygghetsarbete kopplat såväl till personalomsättning som hot och våld inom verksamheterna, där medarbetarna ges stöd i hur de kan hantera bland annat utmanande beteende.
- Utveckla förbättrat stöd för att fler personer ges möjlighet att komma in på den öppna arbetsmarknaden.

- Utveckla arbetssätt och verksamheter som främjar och motiverar till psykisk och fysisk hälsa genom rörelse och social stimulans, bland annat med hänsyn till att brukarna blir allt äldre.
- Involvering i planerade byggprojekt i staden gällande SOL- och LSS boenden, så att det redan i planeringsstadiet finns möjlighet att påverka den inre miljön.
- Utveckling och regler kring användningen av digitala verktyg, bland annat AI samt Chat GPT, då användningen av dessa utökas i snabb takt.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Omställningen till en ny socialtjänstlag för att ge mer förebyggande, lättillgängligt och kunskapsbaserat stöd till målgrupperna ställer fortsatta krav på utveckling för samtliga områden. En oro finns för hur finansieringen kommer att säkerställas efter omställningsperioden. Vidare bedömer förvaltningen att behov finns av ett starkare helhetsgrepp hur socialtjänsten ska göras mer kunskapsbaserad där sociala system och den föreslagna lagen om socialdataregister utgör viktiga beståndsdelar.

Stor potential bedöms även finnas till effektiviseringar genom att utveckla mer gemensamma digitala lösningar i staden som även kan möjliggöra automatiserade processer. Vidare är ett helhetsgrepp viktigt i frågan om informationssäkerhet i staden men med minsta möjliga behov av meradministration. Samtidigt behöver test och utveckling av system med artificiell intelligens utforskas.

Enligt stadens befolkningsprognos uppskattas 85 168 bo i Bromma stadsdelsområde år 2029. Ålderssammansättningen kommer under perioden bli äldre enligt tabellen nedan vilket kan medföra vissa behov av förändring i socialtjänstens arbete:

Skillnad från 2025 till 2029	År 0-18	År 19-64	År 65+	Totalt
Antal	- 881	1 072	1 609	1 800

Barn och unga Omvärldsfaktorer

Den ökade kriminaliteten med grövre våld och där allt yngre personer utför allvarlig brottslighet är en prioriterad fråga i samhället och där Regeringen bereder flera reformer. Bland annat föreslås sänkt straffbarhetsålder vilket kan medföra ett större behov av samverkan med kriminalvård eller ungdomsfängelser. Vidare finns förslag om införande av ungdomskriminalitetsnämnder (SOU 2024:30) vilket kan medföra nya åtaganden för kommunerna i brottsförebyggande handlingsplaner i individärenden där exempelvis åtgärder som vite mot vårdnadshavare och fotboja föreslås förekomma. De mer repressiva åtgärderna kan riskera minska medborgares förtroende att vända sig till socialtjänsten självmant vilket kan försvåra arbetet mot en mer förebyggande socialtjänst. En ny lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) med vissa höjda krav har även remitterats av Regeringen och föreslås träda i kraft från 1 januari 2027.

Den ökade brottsligheten, psykiska ohälsan samt förekomsten av neuropsykiatriska diagnoser medför även alltmer komplexa ärenden för socialtjänsten att stötta enskilda samtidigt som

antalet orosanmälningar ökat avseende att barn far illa.

Interna frågor av betydelse

Omställningsarbete för att stärka förebyggande arbetssätt och samtidigt hantera mer komplexa ärenden med ökad kriminalitet skapar utmaningar i prioriteringar. Dels behövs resurser för testar av förebyggande arbetssätt samtidigt som stöd för de ökade komplexa behoven behöver säkerställas där kostsamma placeringar ofta aktualiseras. De tillskott som sker för att testa de nya förebyggande arbetssätten är tidsbegränsade vilket medför en oro hur finansieringen ska ske därefter. Stärkt samverkan behövs med interna och externa aktörer som polis, skola och region för att säkerställa att enskilda ges ett sammanhållet stöd.

Det utåtriktade arbetet med stärkt tillgänglighet för medborgare ställer vidare ändrade krav på bemanning kvällar och helger.

Utmaningar

Omställningsarbetet ställer krav på kompetensförsörjningen. Dels behövs stärkt förmåga till förändringsledning för att ställa om utifrån ändrade krav, chefsstruktur och omvärldsfaktorer. Det uppfattas samtidigt att många medarbetare efterfrågar att arbeta med de mer förebyggande insatserna vilket medför svårigheter att rekrytera erfaren personal till handläggning och samordning av ärendena med en större komplexitet och höga krav i administration. Samtidigt finns en stor personalomsättning bland socialsekreterare. Den ökade kriminaliteten och eventuellt större fokus på repressiva åtgärder kan även ställa höjda krav kring säkerhetsarbete samt psykosociala utmaningar i arbetsmiljön. En utmaning är även bristande tillgång till jour- och familjehem.

Prioriteringar

- Utveckla mer förebyggande stöd och insatser för att stärka skyddsfaktorer i samverkan mellan socialtjänst, familjer, fritidsverksamhet, civilsamhälle, skola och region.
- Utveckla intensiva hemmaplanslösningar för att undvika behov av placeringar utanför familjen.
- Stärka det uppsökande och utåtriktade arbetet för att stärka förtroendet för socialtjänsten och öka informationen och tillgängligheten till tidigare insatser.

Vuxna missbruk

Omvärldsfaktorer

Av samsjuklighetsutredningen (SOU 2023:5) framgår ett behov av alltmer samordnade insatser och arbetssätt för att enskilda med beroende och annan psykiatrisk diagnos eller närliggande tillstånd ska få rätt stöd. Regeringen har tillsatt en samsjuklighetsdelegation med uppdrag att biträda Regeringskansliet i genomförandet av en reform som utgår från förslagen i samsjuklighetsutredningen och slutredovisning ska ske senast december 2027. Reformen poängterar prioriteringen av att utveckla mer samordnat stöd till målgruppen men är även en osäkerhetsfaktor utifrån att kommunernas ansvar kan ändras.

Förvaltningen har fortsatt att få in fler anmälningar enligt lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM). Personer som kommer i kontakt med förvaltningen uppfattas även ha en allt större

samsjuklighet vilket medför behov av mer stöd och samordning än tidigare. Vidare blir målgruppen allt äldre. Spel om pengar har även ökat vilket medfört att fler utvecklat ett spelberoende.

Interna frågor av betydelse

Arbetsätt behöver utvecklas för stärkt samverkan med interna och externa aktörer för att stötta fler med samsjuklighet att lämna ett beroende, men även utveckla metoder för att nå målgruppen med tidigare stöd för att förebygga att behov uppstår. Vidare behövs stärkt kompetens och insatser för att möta det ökande antalet personer med större behov och samsjuklighet.

Utmaningar

Att stadens stödboende ofta inte godtar personer med samsjuklighet samt äldre skapar svårighet att hitta rätt insats för målgruppen. Vidare finns en kötid till stödboendena vilket skapar svårigheter att erbjuda tidigt stöd. Detta medför att förvaltningen får finna annat stöd och externa placeringar vilket dels är kostnadsdrivande.

Förvaltningens utveckling av öppenvården i samverkan med Hässelby-Vällingby och Järva försvåras utifrån osäkerheter i hur reformer utifrån samsjuklighetsutredningen kan påverka kommunernas ansvar gällande behandling.

Prioriteringar

- Utveckla mer förebyggande stöd och tidig öppenvård för att minska behovet av akuta insatser.
- Utveckla samordnade insatser för personer med samsjuklighet för att fler ska nå drogfrihet.

Socialpsykiatri

Omvärldsfaktorer

Den psykiska ohälsan har ökat i samhället och allt fler personer diagnosticeras med neuropsykiatriska diagnoser som exempelvis autism och ADHD, särskilt bland unga vuxna.

Av samsjuklighetsutredningen (SOU 2023:5) framgår även ett behov av alltmer samordnade insatser och arbetsätt för att enskilda med beroende och annan psykiatrisk diagnos eller närliggande tillstånd ska få rätt stöd. Vidare blir målgruppen allt äldre vilket medför ökat stödbehov utifrån åldrandet och att fler får en demensdiagnos.

Interna frågor av betydelse

För att möta ökad psykisk ohälsa är det viktigt att utveckla mer förebyggande stöd för att ge stöd tidigt innan behoven blir större. Socialpsykiatri är även en viktig målgrupp i omställningen till en god och nära vård.

Utifrån att målgruppen blir äldre behöver kompetensutveckling och arbetsätt stärkas för att stötta utifrån fysiska funktionsnedsättningar och demensdiagnoser som blir vanligare vid åldrande. Även medarbetare blir äldre och pensionsåldern höjs successivt vilket uppfattas

utmanande för vissa medarbetare med ett fysiskt arbete inom vård- och omsorgen.

Potential bedöms finnas att både utveckla digitala hjälpmedel och arbetssätt som ger målgruppen möjlighet att uppnå en större självständighet. Vidare behöver förvaltningen stärka stöd som säkerställer att målgruppen görs delaktig i det digitala samhället.

Utmaningar

Kötid till stadens socialpsykiatriboenden skapar svårigheter och där förvaltningen ibland hänvisas till att genomföra placeringar i externa hem för vård och boende (HVB) under väntetiden. Detta medför dels en extra kostnad samtidigt som Inspektionen för vård och omsorg antytt en risk för att vite kan utdömas framöver om grundbeslutet i form av socialpsykiatriboende inte verkställs inom skälig tid. Det finns även utmaningar att stötta fler i målgruppen in på den öppna arbetsmarknaden utifrån samverkan med arbetsförmedlingen samt en svag arbetsmarknad för arbetslösa.

Prioriteringar

- Utveckla mer förebyggande stöd för att möta ökad psykisk ohälsa och ge stöd tidigt innan behoven blir större.
- Utveckla arbetssätt utifrån en åldrande målgrupp.
- Säkerställa tillgång till socialpsykiatriboenden inom valfrihetssystemet som uppfyller målgruppens behov.

Nyanlända

Omvärldsfaktorer

Antalet nyanlända familjer som kommer till Sverige och behöver stöd från förvaltningen har minskat. Regeringen har samtidigt föreslagit kvalificering till vissa socialförsäkringar, bidragstak samt höjda krav för att bli medborgare vilket bedöms påverka målgruppen framåt. Idag kan nyanlända bo fem år i stadens genomgångsbostäder men där Regeringen även lämnat förslag om att nyanlända i huvudsak ska ha rätt till boende i tre år vilket föreslås träda i kraft i januari 2027.

Interna frågor av betydelse

Det har funnits en utmaning att erbjuda föräldrastödsprogram inom föräldraskap i Sverige utifrån brist i antalet utbildade gruppledare och att få tillräckligt många deltagare för att en grupp ska hållas. Förvaltningen ser en fördel om detta skulle kunna tillhandahållas centralt i staden kopplat till mottagande av nyanlända. Samverkan med stadens Stockholms stads bostadssociala resurs SHIS Bostäder, arbetsmarknadsförvaltningen samt arbetsförmedlingen är väsentlig för att säkerställa att fler nyanlända ges rätt stöd att erhålla ett eget boende på bostadsmarknaden men även egenförsörjning inom den maximala boendetiden i genomgångsbostäder.

Utmaningar

Möjligheten till stadigvarande boende är i hög utsträckning kopplat till egen försörjning där nyanlända och utrikesfödda kvinnor med låg utbildningsnivå har särskilda utmaningar. Vidare råder brist på hyresrätter med rimliga hyror inom stadsdelsområdet till svårigheter att nå eget

boende för målgruppen. Andra kommuner kan även neka familjer med ekonomiskt bistånd att flytta in. Det bedöms nödvändigt att tydliggöra vilken boendekostnad som ska anses som skälig avseende förstahandskontrakt för utrikesfödda familjer som staden tagit emot enligt bostättningslagen.

Prioriteringar

- Utveckla arbetssätt för att fler nyanlända ska nå anställning och eget boende på öppna bostadsmarknaden innan maximal boendetid.

Hemlöshet

Omvärldsfaktorer

Flera år av lågkonjunktur och ökade kostnader har medfört ett allt svårare ekonomiskt läge för många hushåll. Kronofogdemyndigheten meddelade i januari 2026 att skulderna under 2025 ökade med 12 procentenheter i jämförelse med året innan och att allt fler blivit skuldsatta de senaste åren. Förvaltningen noterar även att alltför många sökt sig till dess budget och skuldrådgivning och att detta kommer fortsätta att öka.

Tillgången till bostäder rapporteras förbättras men avser ofta nyproducerade lägenheter med höga hyreskostnader vilket målgruppen har svårt att erhålla själva och där risk finns för höga kostnader för kommunen. Regeringen planerar vidare införande av bidragstak och kvalificering för nyanlända till vissa socialförsäkringar vilket kan medföra att fler får svårare att hantera hushållsekonomin utan kommunalt stöd.

Interna frågor av betydelse

Det vråkningsförebyggande arbetet behöver fortsatt prioriteras och arbetssätt behöver utvecklas för att allt tidigare nå fram till enskilda med risk för avhysningar, även i de fall samtycke inte kunnat inhämtas av enskild. God samverkan med stadens centraliserade insatser som bostad först, SHIS-lägenheter och försöks- och träningslägenheter är väsentligt för att säkerställa utvecklingen av att fler når långsiktiga boendelösningar.

Utmaningar

Hemlöshet för personer med komplexa behov och äldre behöver särskilt samordnade insatser och stöd för att få mer långsiktiga boendeförhållanden. Arbetssätt behöver stärkas för att målgruppen ska erhålla stöd så tidigt som möjligt för att på sikt nå eget boende. Det är vidare en utmaning att stötta personer boende på tidsbegränsade kontrakt att erhålla ett eget boende på bostadsmarknaden innan kontrakten löper ut.

Prioriteringar

- Utveckla arbetssätt för mer uppsökande och tidigare insatser till personer i risk för hemlöshet.
- Utveckla arbetssätt för att fler ska erhålla eget boende på ordinarie bostadsmarknad.
- Utvecklad budget- och skuldrådgivning för att motverka ökad skuldsättning.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Omvärldsfaktorer

Utifrån den nationella kartläggningen av brott i nära relationer 2024 framgår att 13,6 procent av befolkningen (15,2 procent kvinnor; 11,7 procent män) uppgivit att det blivit utsatta för någon typ av våld i nära relation. Utifrån Brå rapport 1/2024 framgår att vanligast relationen till gärningsperson vid misshandel är en vän/bekant (42 procent kvinnor; 21 procent män), därefter av helt okänd (15 procent kvinnor; 48 procent män) och sedan av partner/f.d partner (30 procent kvinnor; 7 procent män).

I regeringens artikel frihet från våld, förtryck och utnyttjande januari 2026 framgår bland annat att uppskattningsvis 240 000 unga idag lever under hedersförtryck och en statlig offentlig utredning undersöker hur detta kan uppmärksammas i förskola samt skola i högre omfattning för att säkerställa upptäckt och stöd. Regeringen utarbetar vidare en ny tioårig nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor som ska börja gälla från 2026.

Interna frågor av betydelse

Omställning till tidigare insatser och höjd kompetens i screening av utsatthet för våld i nära relation för vidare stöd är prioriterat. Vidare behöver särskilt kompetensen om hedersrelaterat våld samt om särskilt sårbara grupper som personer med funktionsnedsättning och äldre öka. För personer i behov av skydd behöver även fortsatt ett stärkt sammanhållet stöd utvecklas. Centraliseringen av stadens relationsvåldscentrum (RVC) och införandet av stadsövergripande krav på insatser utan behovsprövning medför ett omställningsarbete för stadsdelsförvaltningarna som behöver samordnas med socialförvaltningen.

Utmaningar

För att stötta fler från våld i nära relationer behövs ett sammanhållet grepp i samhället för att fler ska ta emot och erhålla stöd, dels att lämna en relation men även att sluta utöva våld. Förebyggande insatser, informationsspridning och samverkan genom exempelvis polis, region, ungdomsmottagning samt relationsvåldscentrum (RVC) är väsentligt i detta. Det finns betydande utmaningar hur fler våldsutövare ska nås för att ta emot stöd i syfte att sluta utöva våld.

Prioriteringar

- Utveckla mer tillgängliga och tidiga insatser för att stötta personer från våld i nära relationer.
- Utveckla det samordnade stödet till personer utsatta för våld i nära relationer.
- Utveckla arbetssätt för att stärkt stöd till personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck i samverkan med polis och kriminalvården.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Omvärldsfaktorer

Brommas befolkning förväntas fortsätta öka i takt med nybyggnation av bostäder på flera håll i stadsdelsområdet.

Klimatförändringar bidrar till en ökad belastning på drift och skötsel av park- och naturmark. Bromma ligger vid vattnet och har en hög andel skogsmark och gamla träd. Torka, stormar och översvämningar har en stor påverkan på träd, gräsmattor och planteringar samt innebär en ökad risk för erosion. Även den biologiska mångfalden påverkas av klimatförändringar. Dessa faktorer blir allt viktigare att ta hänsyn till i takt med att klimatförändringarna ökar.

Utifrån ökade förväntningar att staden ska lösa samhällsutmaningar ökar behovet av samverkan mellan olika verksamhetsområden. För stadsmiljöverksamheten innebär det att i högre utsträckning ta hänsyn till bland annat trygghet, tillgänglighet, kultur och säkerhet.

Interna frågor av betydelse

Bromma utvecklas i hög takt med nya bostäder och arbetsplatser på flera håll i stadsdelsområdet. För att säkerställa det framtida behovet av förskolor, omsorgsbostäder, fritidslokaler, verksamhetslokaler och grönområden med mera är förvaltningen med i ett tidigt skede av planeringsprocessen. Det finns ett behov av att skapa en större systematik för att säkerställa ett effektivt och strategiskt deltagande i stadsutvecklingsprocesser. Förvaltningen bevakar i första hand de områden som ligger inom förvaltningens rådighet och verksamhet, det vill säga utvecklingen av parker och grönområden, lokalförsörjning för förvaltningens verksamheter samt trygghetsfrågor. Förvaltningen bevakar även sådant som utöver detta ligger i lokalbefolkningens och lokala verksamheters intressen, såsom kollektivtrafikförbindelser, bostadstyper och upplåtelseformer, trafik och parkering, verksamhetslokaler med mera.

Fler brommabor och besökare ska uppleva att parker, grönytor, naturreservat, strandbad samt aktivitetsytor är attraktiva och tillgängliga. Förvaltningen ska fortsätta verka för ett jämställt och jämlikt liv i stadens gemensamma rum. Detta sker genom riktade insatser och genom samverkan med civilsamhället och nämndens råd. Stadsmiljöverksamhetens arbete sker i linje med stadens handlingsplan för en äldrevänlig stad och stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

En trivsam, ren och väl underhållen stadsmiljö som är tillgänglig och erbjuder aktiviteter bidrar till trygghet. Förvaltningen ska därför ha ett fortsatt fokus på trygghetsåtgärder såsom belysningsåtgärder och tillskapande av spontanaktivitetsytor, renhållning, slyröjning och borttagande av siktskymmande växtlighet.

Under 2027-2029 ska förvaltningen ha fortsatt fokus på implementeringen av Handlingsplan för biologisk mångfald. Arbetet kommer att ske i form av naturvård genom selektiv gallring utifrån olika arters behov och genom friställning av ekar och tallar.

Naturvårdande åtgärder ska fortsatt genomföras för att öka förutsättningarna att klara extrema klimatrelaterade händelser. Samverkan i detta arbete ska bland annat ske med miljöförvaltningen.

Förvaltningens arbete med åtgärder i parker och grönområden ska fortsatt synliggöras. Information om insatser som genomförs ska bli tydligare genom förbättrad kommunikation gentemot brommaborna, till exempel i form av helsidesannonsering i lokaltidningen, inlägg i sociala medier och medborgardialoger.

Energieffektiviseringsåtgärder ska genomföras inom stadsmiljöverksamheten. Solceller ska installeras på teknikhus vid stadsdelsområdets plaskdammar under förutsättning att medel beviljas för ändamålet.

För första gången på lång tid ska parkdriften skötas i egen regi. Stadsdelsförvaltningen har påbörjat ett stort omställningsarbete som kommer fortsätta de närmaste åren. Förändringen kan på kort sikt innebära ökade kostnader, men på lång sikt kan en högre effektivitet och framförallt en högre kvalitet uppnås. Förvaltningen ser en utmaning i att samordna de många frågor som kräver behandling i samband med övergången, exempelvis behovet av digitaliserade kartsystem, anpassade schemaläggningssystem, upphandling av tjänster, arbetsrättsliga- samt beredskapsfrågor. Det verksamhetssystem som är upphandlat av trafikkontoret för att hantera och åtgärda felanmälningar är idag inte anpassat för att bedriva verksamhet i egen regi. Det behövs en drivande part för att utreda, utveckla samt genomföra upphandling av digitala system för att bedriva parkskötsel i egen regi. Utifrån ovan ser förvaltningen ett behov av en stadsövergripande stödfunktion som kan stärka kompetens och samverka såväl i övergången som när parkdrift i egen regi väl etablerats.

Förvaltningen har idag tillgång till ett antal kommunaltekniska ytor anpassade för parkdrift men staden behöver säkerställa att ytor fortsatt finns att tillgå och för att möta ökade framtida behov. Fackförvaltningarnas stöd till stadsdelsförvaltningarna är av yttersta vikt för att detta ska fungera.

Utmaningar

I Bromma finns stora arealer park- och naturmark som är en stor tillgång för många, även för personer som bor utanför Bromma. Den ökande befolkningen innebär en högre belastning på park- och naturmiljöer samt en ökad efterfrågan på aktiviteter i parker och grönområden, såsom badplatser och spontanaktivitetsytor. Detta innebär i sin tur ökade investerings-, drift- och underhållskostnader för förvaltningen. På lång sikt påverkar genomförda parkinvesteringar förvaltningens driftkostnader för exempelvis omgjorda ytor, vattenprover, el-/vattenavgifter, tillsynsavgifter och försäkringar, vilket är viktigt att beakta i beräkningen av det centrala driftbudgetanslaget. Vidare har kostnader för materialinköp, transporter, el och entreprenadarbeten ökat i takt med inflationen. Som ett resultat har vissa planerade projekt behövt senareläggas eller minska i omfattning.

Bromma ligger vid vattnet och har en hög andel skogsmark och gamla träd. Torka, stormar och översvämningar har en stor påverkan på träd, gräsmattor och planteringar samt innebär en ökad risk för erosion. Dessa faktorer blir allt viktigare att ta hänsyn till i takt med att klimatförändringarna ökar. Naturvårdande åtgärder ska fortsatt genomföras för att öka förutsättningarna att klara extrema klimatrelaterade händelser. Samverkan i detta arbete ska bland annat ske med miljöförvaltningen och trafikkontoret

I samverkan med exploateringskontoret arbetar förvaltningen med ekologisk kompensation

vid nybyggnation. Det är dock en utmaning att kompensera ekologiska värden i samband med utbyggnad av bostäder, när naturvärden i allt större utsträckning behöver tas i anspråk. En analys av hur stadens planerade utbyggnad kommer att påverka den blågröna infrastrukturen och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden på längre sikt behövs. Att tydliggöra hur kommunfullmäktiges budgetuppdrag kring ekologiskt särskilt betydelsefulla områden ska omhändertas i övergripande stadsplanering likväl i planprocessen är också nödvändigt.

I staden finns idag medel för klimatanpassningsåtgärder och minskad klimatpåverkan men det behövs också särskilda medel och personella resurser för att hantera befintliga klimatkonsekvenser. Med klimatförändringarna ökar också behovet av en effektiv och tydlig ansvarsfördelning rörande dagvattenfrågor och skyfall. Detsamma gäller samordningen av genomförandet av lokala åtgärdsprogram för vattenförekomster (LÅP).

Det finns ett antal utmaningar inom stadsmiljöområdet där stadsdelsförvaltningarna har behov av samordning och samverkan. Det rör exempelvis tjuvtippar, nedskräpning, gäss på strandbaden och dumpning av lustgasbehållare. Dessa utmaningar har en negativ påverkan på tryggheten, miljön och orsakar återkommande kostnader. Det finns behov av ett helhetsgrepp kring förebyggande metoder, information och kommunikation. Viktiga samarbetsparter är bland annat trafikkontoret, exploateringskontoret, Stockholm vatten och avfall (SVOA) polisen, fastighetsägare och vaktbolag.

Från och med den 1 januari 2026 ska kommuner tillhandahålla insamling av alla förpackningsmaterial på vissa torg och i vissa parker. Det är en del av den nya avfallsförordningen som också ger kommunerna möjlighet att få ersättning från producentansvarsorganisationerna för insamlat förpackningsavfall. Staden redovisar detta gemensamt till naturvårdsverket och ersättningen bör fördelas ut till stadsdelsnämnderna då det innebär ökade kostnader för sortering och insamling.

Från och med den 1 januari 2027 gäller obligatorisk fastighetsnära insamling (FNI). Som följd har det inkommit och kommer att inkomma önskemål om att upprätta fastighetsnära insamling på parkmark. Idag saknas en stadsövergripande samordning kring hanteringen av FNI. Frågor som behöver samordnas är exempelvis vilken förvaltning eller bolag som fastighetsägare ska vända sig till, vilken förvaltning som avgör var det går att anlägga FNI, samt hur upplåtelse och bygglov ska hanteras och i vilken ordning.

Vatten- och markföroreningar är en komplex fråga där förvaltningen saknar gemensam inriktning och tydlighet i staden. Frågan behöver adresseras såväl förebyggande vid planering av nya stadsutvecklingsområden som vid befintliga parker och grönområden som påverkas av föroreningar från tidigare verksamheter på platsen.

Trygghetsinvesteringsmedel från den centrala medelsreserven har varit en förutsättning för att många trygghetsskapande åtgärder har kunnat genomföras inom stadsmiljöverksamheten. Därför är det viktigt att denna möjlighet kvarstår även under perioden 2027-2029.

Arbetet med ovan nämnda frågor är centralt inte minst kopplat till uppfyllelse av de globala hållbarhetsmålen 11 (hållbara städer och samhällen.), 13 (bekämpa klimatförändringarna) och 15 (ekosystem och biologisk mångfald) i Agenda 2030.

Resultaten från medborgarundersökningen 2025 visar att andelen medborgare som tycker att

parvskötsel fungerar tillfredsställande ökade från föregående år. Resultatet visar att kvinnor är nöjdare med parvskötseln än män. Den upplevda tryggheten i stadsdelsområdet har ökat från föregående år och är lika för män och kvinnor.

Prioriteringar

De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Attraktiv, trygg och tillgänglig stadsmiljö
- Spontanaktivitetsytor för ökad folkhälsa och trygghet
- Biologisk mångfald
- Övergång till parkdrift i egen regi
- Nya naturreservat och biotopskyddsområden
- Energieffektivisering
- Kommunikation och delaktighet

2.7 Ekonomiskt bistånd

Omvärldsfaktorer

Konjunkturläget och ökade boende- och hushållskostnader kan komma att innebära fler försörjningsstödstagare samt att det utbetalade ekonomiska biståndet ökar. Nya regler avseende A-kassan har inneburit att fler ansöker om ekonomiskt bistånd för att komplettera sin försörjning. A-kassan sänks numera efter ett visst antal dagar, vilket leder till att ersättningen inte längre räcker till för enskildas månatliga kostnader.

Under hösten år 2025 började arbetsförmedlingen fatta snabbare beslut om avslag för aktivitetsstöd, vilket har inneburit att fler ansöker om ekonomiskt bistånd. Det finns även en risk att medborgare oftare kommer ansöka om akut ekonomiskt bistånd med anledning av bidragstaket som införs första januari år 2027. Ett aktivitetskrav införs i juli 2026 och innebär en skärpning och utökning av kravet på att arbeta eller delta i aktiverande insatser för att ha rätt till ekonomiskt bistånd. Kommunerna är skyldiga att erbjuda aktiviteter och det kommer ställas högre krav på individens deltagande. Syftet med aktivitetskravet är att bryta individens bidragsberoende och öka tempot att komma in på arbetsmarknaden. Regeringen har även föreslagit ett bidragstak som ska gälla från år 2027.

På regeringsnivå pågår en utredning avseende ekonomiskt bistånd, bland annat kommer normen att ses över, vilket kan komma att påverka arbetet med ekonomiskt bistånd kommande år. Regeringen har föreslagit kvalificeringar till vissa socialförsäkringar till nyanlända vilket riskerar att öka antalet personer i behov av ekonomiskt bistånd.

Regeringen har aviserat att den så kallade bidragsreformen ska införas i tre steg under de kommande åren, där aktivering på heltid för att ha rätt till försörjningsstöd är första steget, följt av en successiv kvalificering till den svenska välfärden samt ett bidragstak som gör att inkomsten av bidrag inte kan bli högre än inkomsten av arbete. Denna förändring i kombination med nya socialtjänstlagen kommer ha stor påverkan på arbetet med ekonomiskt bistånd

Interna frågor av betydelse

Sverige befinner sig i en lågkonjunktur med en långsam återhämtningstakt, men med viss positiv förändring under år 2026. Dock beräknas arbetslösheten öka något kommande år, trots att arbetsmarknaden förväntas stärkas gradvis, men med en eftersläpning.

Samarbetet med förvaltningens egen arbetsmarknadsverksamhet, Jobbtorg Stockholm och Arbetsförmedlingen, ska fortsätta att utvecklas för att få ut fler personer i egen försörjning på den öppna arbetsmarknaden.

Andra bidragande orsaker till en förväntad ökning av ekonomiskt bistånd är befolkningsökningen och ett eftersläpande förbättrat konjunkturläge. Arbetslösheten beräknas öka, vilket innebär att även behovet av ekonomiskt bistånd förväntas göra detsamma. Samtidigt har förvaltningen som målsättning att andelen individer med egen försörjning ska öka och på så sätt minska bidragsberoendet.

Utmaningar

Då lågkonjunkturen fortsatt förändras enbart svagt positivt kan detta försvåra arbetet med att få fler personer i egen försörjning.

Antalet familjer som bor i genomgångsbostäder är fortsatt högt, däremot har flera stora barnfamiljer fått eget bostadskontrakt. Familjer som flyttar in är till viss del självförsörjande och ett flertal familjer byter även boende inom en kort tid, då boendekostnaderna är höga i stadsdelens genomgångsbostäder.

De flesta av de nyanlända som är bosatta i Bromma har inte nått självförsörjning efter etableringsprogrammets två år. Den interna och externa samverkan ska fortsätta i arbetet för att nyanlända ska bli självförsörjande. Stödet ska fortsätta utvecklas i samverkan med bland annat Arbetsmarknadsförvaltningen, Arbetsförmedlingen och SHIS Bostäder.

Fler som söker ekonomiskt bistånd har omfattande behov av stöd för att komma närmare arbetsmarknaden, vilket kräver mer resurser i form av tid och uppföljningar av insatser som leder framåt. Det sociala arbetet behöver stärkas och den administrativa bördan minska för att möjliggöra mer socialt arbete och fokus på behov och stöd hos de enskilda.

Fler personer söker sig till budget- och skuldrådgivaren. Nya grupper har tillkommit som exempelvis multisjuka personer med höga räntekostnader samt spelberoende. En utmaning kommer att vara att ge denna grupp av individer rätt stöd med rätt kompetens för att undvika att de blir aktuella för ekonomiskt bistånd. Antalet barnfamiljer som söker ekonomiskt bistånd har nästan fördubblats under de senaste två åren och prognosen är att ökningen kommer att fortsätta.

Prioriteringar

De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Motverka fusk i välfärden.
- Budget- och skuldrådgivning ska utvecklas för att ta emot fler och utökade målgrupper och för att förebygga att medborgare hamnar i skuld.
- Arbetet för att öka antalet digitala ansökningar för ekonomiskt bistånd ska fortsätta.
- Nyanlända ska få fortsatt stöd i att få möjlighet till ett förstahandskontrakt.
- I och med det kommande aktivitetskravet behöver nya arbetssätt utvecklas.
- Att fler individer i stadsdelen blir självförsörjande.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Omvärldsfaktorer

Lågkonjunkturen har enligt Statistiska Centralbyrån lett till ökad arbetslöshet och långtidsarbetslöshet.

Interna frågor av betydelse

Förvaltningen fortsätter samverka med Arbetsmarknadsförvaltningen för att få ut unga arbetslösa försörjningsstödstagare i praktik och/eller arbete. Förvaltningen ska fortsätta erbjuda feriejobb till ungdomar boende i Bromma och till ungdomar i närliggande stadsdelsområden.

Samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Stockholm genom Samordningsförbundet Stockholms stad (FINSAM) ska fortsätta att utvecklas. Samverkan ska leda till att personer som står långt från arbetsmarknaden, på grund av ohälsa, får ett anpassat insteg på arbetsmarknaden genom bättre samordning mellan inblandade myndigheter.

I samverkan med Arbetsmarknadsförvaltningen och Socialförvaltningen ska tillgängligheten och kvaliteten på samhällsvägledning och socialt stöd till nyanlända öka. Inom förvaltningen pågår ett arbete för nyanlända för att hitta effektiva strategier och åtgärder i syfte att förstärka nyanländas etablering på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Inom ramen för arbetet sker fördjupad samverkan med SHIS. Bromma stadsdelsförvaltning deltar i ett projekt med Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning och Welcome house för att ge nyanlända mer stöd, vilket ska kunna påskynda etableringen på arbetsmarknaden.

Förvaltningen arbetar utifrån BIP (Beskäftigelses Indikator Projekt). Studien har undersökt vad som gör att personer med komplexa behov som saknar egen försörjning kommer i arbete eller studier. Fokus för förvaltningen har varit att samverka utifrån parallella insatser utifrån BIP:s förhållningssätt med Bromma arbetsmarknadscentrum och jobbtorget rörande individer som varit långtidssjukskrivna. Det gemensamma arbetssättet kommer att fortsätta att utvecklas inom och utanför förvaltningen.

Förvaltningen deltar även i ESF-projektet *Stockholmskraften*, vilket innebär att klienter överförs till en särskild handläggare som ger intensifierat stöd till självförsörjning (Rådet för europeiska socialfonden i Sverige – ESF). Dessa metoder förväntas bidra till att fler klienter

kommer ut på arbetsmarknaden. Under år 2026 ska ett nytt arbetssätt provas genom att gruppleddare och handläggare ska befinna sig på Jobbtorg vid olika tillfällen under varje månad. Detta med syfte att ge mer stöd till enskilda för att de ska komma ut på arbetsmarknaden.

Utmaningar

Fler personer med nedsatt arbetsförmåga ska ges möjlighet till anställning. Arbetet med arbetsmarknadsåtgärder och stegförflyttningar kommer att vidareutvecklas. Behov av att kunna erbjuda viktiga arbetsmarknadsinsatser, som OSA anställningar och Stockholmsjobb, förväntas öka. Anställningsbarheten hos personer som står längst från arbetsmarknaden som behöver omfattande stöd för att kunna närma sig arbetslivet behöver öka. Även språkkravet är en stor utmaning.

Långtidsarbetslöshet är vidare en utmaning. I Bromma är andelen kvinnor som uppstår försörjningsstöd i 12 månader högre än för andel män. Det är en utmaning att flera av kvinnorna inte står till arbetsmarknadens förfogande på grund av sjukskrivning. Detta behöver följas för att kvinnorna ska kunna erbjudas rätt stöd. Även fler målgrupper behöver inkluderas i arbetslivet, exempelvis personer med funktionsnedsättning behöver ges möjlighet att närma sig arbetsmarknaden.

Prioriteringar

De prioriterande områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Arbetet med kunskapsbaserade metoder ska fortsätta. Individer som står långt ifrån arbetsmarknaden ska erbjudas parallella insatser vilket kan öka anställningsbarheten.
- Samverkan i form av projekt mellan ekonomiskt bistånd, Bromma arbetsmarknadscenter och stadens Jobbtorg ska fortsätta och arbetet ska följas upp.
- Förvaltningen ska särskilt arbeta för att nyanlända kvinnor ska närma sig arbetsmarknaden genom bland annat praktikplatser, Stockholmsjobb och etableringsjobb.
- Utveckla förvaltningens arbetssätt utifrån det kommande aktivitetskrav som införs inom ekonomiskt bistånd.

2.9 Övrigt

Trygghet och prevention

I enlighet med nya socialtjänstlagen ska fler preventiva insatser erbjudas. Förvaltningen ska starta en ”första linjen-verksamhet” för att ge rätt stöd i rätt tid. Förvaltningen ska i samverkan med skolan fortsätta att erbjuda och vidareutveckla föräldrastödsprogram för att möta föräldrars behov av stöd.

Stadsdelen har två öppna drogscener. Som en del av arbetet med öppna drogscener ska förvaltningen fortsätta öka tryggheten i stadsdelsområdet genom bland annat platssamverkan med fastighetsägare, olika lokala aktörer från kultur- och näringsliv, polisen, föreningar, civilsamhällets organisationer, andra myndigheter och fackförvaltningar. Förvaltningen avser att vidareutveckla platssamverkan genom att i högre grad arbeta behovsstyrt för att säkerställa

insatser utifrån kontinuerliga lägesbilder. Arbetet med otrygga platser med gemensamma åtgärdsplaner ska ske även på andra platser än stadsdelens öppna drogsener för att jobba med förebyggade trygghetsinsatser. Förvaltningen fortsätter med platsaktivering i form av Sommar i Bromma i de geografiska områden som, utifrån aktuell lägesbild, bedöms vara platser med behov av ökad aktivering, trivsel och trygghet. Förvaltningen har ett fortsatt fokus att höja medarbetarens kompetens inom våldsbejakande extremism (VBE) så att medarbetarna ska känna sig trygga i agerandet vid ett VBE-ärende.

För att förebygga socialt utanförskap och för att identifiera barn som far illa samt minska risken för att barn utsätts för våld och hamnar i kriminalitet, ska barnhälsoarbetet utvecklas och samverkan mellan förskolan och socialtjänsten ska fortsätta att stärkas. Det familjecentrerade arbetssättet behöver stärkas och utvecklas tillsammans mellan förvaltning och Region. Barn och unga i Bromma ska inte rekryteras in i kriminalitet. En välfungerande skolgång är en central del i detta arbete och arbetet med skolsociala team ska fortsätta utvecklas. Fältverksamheten och den öppna fritidsverksamheten är en del av det trygghetsskapande arbetet och ska utvecklas vidare. I Mariehäll kommer antalet ungdomar öka under planperioden och förvaltningen ska därför starta en fritidsverksamhet i området.

Genom fritidsverksamhetens arbete utifrån metodstödet ”MVP fritid” (Mentorer i våldsprevention) stärks det våldsförebyggande arbetet inom fritiden.

Förvaltningen ska även arbeta med att utveckla arbetet inom samverkansgruppen Lägesbild, fd. Operativa BRÅ, vilket även innefattar att utveckla kartverket Pointservey för att utveckla ett systematiskt sätt att följa upp och skapa lägesbilder. Arbetet fortlöper gällande utveckling av den lokala strukturen kring ett sammanhållet arbete med barn och unga som begår eller riskerar att begå grova brott (Bob). Samverkan för ett tryggt och säkert stadsdelens område sker även genom den lokala samverkansöverenskommelsen (SÖK) som förvaltningen har tillsammans med lokalpolisområdet, Utbildningsförvaltningen och Trafikkontoret. Under året arbetar förvaltningen också med att öka och utveckla både intern och extern kommunikation om trygghetsarbetet med fokus på SÖK.

Det våldspreventiva arbetet ska utvecklas och stärkas inom samtliga verksamheter. Arbetet med att motivera våldsutövare att ta emot stöd och insatser fortgår.

Det finns ökade risker för välfärdsbrott som till exempel otillåten påverkan. Det finns därför behov av kunskapshöjning om välfärdsbrottslighet inom förvaltningens verksamheter.

Det uppsökande arbetet fortsätter för att nå ungdomar som brukar alkohol, narkotika, doping, tobak och spel. Förvaltningen ser behov av att fältverksamheten utvecklas och utökas för att både kunna arbeta mer mot skolorna samt finnas ute i stadsdelens olika områden.

Socialtjänstens verksamheter som riktar sig mot barn och unga ska genom utbildningsinsatser öka sina kunskaper gällande spel om pengar.

Innovation

För att kunna möta de utmaningar som staden och förvaltningen står inför behöver nya arbetssätt utvecklas. Förvaltningen ska stärka sin innovationsförmåga genom att arbeta aktivt för att skapa en innovationskultur i hela organisationen. Ett innovationsråd startades under 2024 vilket syftar till att ge råd och stöd i innovationsarbetet samt att samordna olika initiativ. Genom olika kommunikationssatsningar ska innovationer och andra utvecklingsprojekt inom organisationen uppmärksammas och delas internt och externt.

Tre strategiska områden, gemensamma för hela förvaltningen, har tagits fram som är nödvändiga att fokusera på för att fortsatt kunna leverera välfärdstjänster med hög kvalitet. Förvaltningen kommer särskilt att fokusera på

- att resurser används på ett effektivt och bra sätt
- att medarbetare med rätt kompetens väljer att jobba i Bromma
- att Bromma är tryggt och säkert

Förvaltningens verksamheter ska tillsammans göra förflyttningar inom de tre områdena.

För att lyckas med detta krävs det att saker görs på nya sätt och att den interna samverkan och samverkan med andra förvaltningar och bolag samt med näringsliv och civilsamhälle utvecklas. För att skapa utrymme för innovationssatsningar behöver också arbetsuppgifter tas bort. En svårighet är att förvaltningen inte har rådighet över alla arbetsuppgifter som idag utförs, däribland arbetsuppgifter där nyttan inte står i proportion till arbetsinsatser och resurser. Det gäller bland annat arbetet före och under brukarundersökningen som vänder sig till brukare inom LSS-verksamheter.

I innovationsarbetet ska brommaborna involveras i större utsträckning än tidigare genom att dialogen med målgrupperna om deras behov och önskemål stärks.

Digitalisering

Digitaliseringens möjligheter behöver tas tillvara för att göra förflyttningar särskilt inom fokusområdet som handlar om att resurser används på ett effektivt och bra sätt. Inom förvaltningen har ett projekt kring utveckling av stöd med hjälp av AI (artificiell intelligens) påbörjats inom enheten för biståndshandläggning. Projektet syftar till att med stöd av AI kunna följa upp beviljad och utförd tid utifrån ramtid. Förutom att stödet kommer att spara tid, förväntas det bidra till rättssäkra och likställda beslut samt säkerställa att den enskilde får sina behov tillgodosedda. Dialog förs med äldre- och socialförvaltningen om hur projektet kan skalas upp och bli en del av socialtjänstens och äldreomsorgens beslutstöd i staden. Men i dagsläget har arbetet stannat upp då breddinförande kräver samarbete kring data mellan stadens beslutsstöd och sociala system, där det idag saknas personella resurser för att möta upp behovet. Exemplet väcker frågor om stadens förmåga att möta upp olika initiativ inom innovation och digitalisering.

Informationssäkerhet

Förvaltningen ska fortsatt stärka det interna arbetet med informationssäkerhet. Kompetensen om informationssäkerhet ska höjas inom hela förvaltningen och stödet till verksamheterna ska utvecklas.

Omvärlden har förändrats och kraven på säker och trygg informationshantering har ökat på grund av både regulatoriska- och samhällspåverkande faktorer. Med de nya förutsättningarna växer också området informationssäkerhet med behov av nya roller och specialistkompetenser. Förväntningar och krav finns på uthållig och motståndskraft i både vardag och kris. Det innebär att organisationen inte själv kan lita på andras stöd i händelse av kris och krig utan behöver se över resursbehov kontinuerligt och vara beredd att agera snabbt.

AI-teknologin är fortfarande ny och det råder en generell kompetensbrist inom området. Utvecklingen sker i snabb takt, och de potentiella riskerna är ännu inte helt klarlagda både ur perspektivet individen och lagstiftning. Framtiden kommer därav att kräva kontinuerlig omvärldsbevakning, utbildningsinsatser, tydliga riktlinjer och ett ansvar från alla medarbetare att förstå den teknik som möjliggörs och veta hur man hanterar den på ett etiskt och ansvarsfullt sätt.

Näringslivsarbete

Förvaltningen verkar för ett gott företagsklimat bland annat genom att samverka med den lokala företagarföreningen, Bromma-Ulvsunda företagsgrupp, i bland annat trygghetsfrågor. En ny näringslivspolicy antogs av kommunfullmäktige under 2025. Under 2026 ska fyra näringslivsutvecklare anställas i staden för att intensivifiera samordningen av näringslivsarbetet. Bromma kommer dela näringslivsutvecklare med Järva och Hässelby-Vällingby. Förvaltningen inväntar vidare vägledning från stadsledningskontoret och Stockholm Business Region kring hur näringslivsfrågorna ska hanteras framgent. Tillsvidare kommer trygghetsarbetet att vägleda aktiviteter inom näringslivsområdet.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Den för Bromma beslutade budgeten för 2026 med plan för 2027 och 2028 utgör den ram inom vilken verksamheten bedrivs. Budgeten förändras under året och kompletteras med tillkommande budgetbeslut samt vid reglering via stadens resursfördelningssystem, så kallade prestationsförändringar. Utöver den budget som anslås till förvaltningen förekommer intäkter med tillhörande kostnader kopplade till kommunexterna parter, dessa medel benämns omslutningsförändringarna.

Bromma sdf, mnkr	2 026	2027	2028
Budget	2 056,80	2102,3	2135,1
Förändring mot föregående år	114	45,50	32,80
Förändring mot föregående år, %	5,87%	2,21%	1,56%
Omslutningsförändringar	347,3	359,6	366,1

Bromma förväntas ha en budget i balans under budget- och planperioden 2026 till 2029. Perioden förväntas vara utmanande ekonomiskt ur ett antal aspekter.

Förskola

De största ekonomiska utmaningarna för verksamhetsområdet förskola under kommande treårsperiod kommer att vara lokalkostnader, kompetensförsörjning och ökade driftkostnader.

Lokalkostnaderna har ökat kraftigt under en längre tid och prognoserna visar att kostnadsutvecklingen kommer att fortsätta uppåt. Flera av förskolans lokaler har omfattande renoveringsbehov, och uppskjutet underhåll har medfört ökade kostnader, inte minst genom dyra och tillfälliga evakueringslösningar.

Stadsdelen står inför behovet av att uppföra nya förskolor, vilket medför betydande investeringskostnader som ska finansieras inom ramen för förskolepengen. Investeringarna innebär inte enbart framtida hyreskostnader utan också omfattande kostnader för utredningar och projektering vilket ytterligare belastar ekonomin. Att bygga nya förskolor är förenade med betydande osäkerhet, där stadsdelen bär en stor del av den ekonomiska risken i form av förgäveskostnader när planerade byggprojekt inte genomförs exempelvis till följd av osäkra befolkningsprognoser. Därutöver kan saneringskostnader uppstå långt efter att en förskola har uppförts, även om marken varit godkänd vid byggtillfället.

Sammantaget innebär detta att en växande andel av budgeten binds upp i fasta och långsiktiga åtaganden, samtidigt som oförutsedda lokalrelaterade kostnader kan uppkomma som inte är budgeterade. Detta minskar det ekonomiska handlingsutrymmet för pedagogisk utveckling, kompetensförsörjning och andra kvalitetsförbättrande insatser.

En enhetlig yrkestitulatur ska införas för barnskötare. Detta innebär att vi behöver kartlägga personalens utbildningsbakgrund och erbjuda vidareutbildning till de som saknar rätt utbildning. Arbetet är i grunden mycket positivt och bidrar till ökad kvalitet och tydlighet i

verksamheten. Samtidigt kommer det medföra ökade kostnader, särskilt om en större andel av personalen saknar relevant utbildning och behöver kompetensutvecklas. Detta kan i sin tur kräva omprioriteringar inom befintlig budget.

Samtidigt är sjukfrånvaron, som prognostiseras ligga kvar på en fortsatt hög nivå, en betydande ekonomisk utmaning. Den leder till ökade vikariekostnader, högre belastning på ordinarie personal samt risk för ytterligare ohälsa.

Sammantaget ställer detta krav på ett förstärkt systematiskt arbete för att öka frisknärvaron och säkerställa en långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet.

Individ och familjeomsorg

Individ- och familjeomsorgen har under flera år haft svårigheter att bedriva verksamheten inom tilldelad budgetram och dessa utmaningar bedöms kvarstå under perioden 2027–2029 då budgetramen även fortsättningsvis förväntas vara ansträngd i förhållande till verksamhetsbehov.

Efterfrågan på insatser inom individ- och familjeomsorgen förväntas fortsätta att öka, samtidigt som det ekonomiska läget i Sverige och omvärlden präglas av osäkerhet, höga kostnadsnivåer och ett begränsat ekonomiskt handlingsutrymme. Särskilt bedöms behovet av insatser öka för personer med svår och långvarig beroendeproblematik, ofta i kombination med komplexa vårdbehov, där kostsamma insatser ofta krävs och i vissa fall institutionsvård är nödvändig. Inom missbruksvården satsar förvaltningen på att öka antalet insatser inom egen regi istället för att använda externa placeringar. Samtidigt gäller att om det är ett högt inflöde av inkomna LMV-anmälningar kan ett ökat behov av institutionsplaceringar eller andra mer kostsamma placeringar, såsom HVB, bli aktuellt, vilket är kostnadsdrivande och gör det svårt att möta den ökande efterfrågan inom nuvarande ekonomiska ramar.

Även inom området barn och unga förväntas behovet av insatser öka och detta till följd av att kriminalitet har blivit ett allt större samhällsproblem. Ärendena är ofta omfattande och långvariga, vilket leder till högre kostnader och begränsade möjligheter att möta behoven inom befintlig tilldelad budgetram. Verksamheterna har signalerat om ett ökat inflöde av orosanmälningar samt fler barnärenden kopplade till ungdomskriminalitet och psykisk ohälsa, vilket har lett till kostnadsökningar för både handläggningen och insatser. Under det senaste året har antalet ärenden ökat ytterligare och många av dem har varit mer komplexa och resurskrävande, vilket har lett till långa och kostsamma placeringar. Denna trend av ökat behov av insatser för barn och ungdomar antas fortsätta under de kommande åren och utgör en betydande ekonomisk utmaning som kräver i sin tur förstärka resurser för verksamheterna.

Arbetet med införandet av den nya socialtjänstlagen som trädde i kraft 2025 förväntas fortsätta och får fullt genomslag under de kommande tre åren. Detta ställer ökade krav på utvecklade arbetssätt, ökad kompetensförsörjning och i vissa fall förstärkt bemanning, vilket i sin tur förväntas medföra ökade kostnader. Sammanfattningsvis kan vi konstatera det förväntade verksamhetsbehovet för verksamheterna inom individ- och familjeomsorg kommer att stå inför fortsatta ekonomiska och verksamhetsmässiga utmaningar. Detta kommer i sin tur att kräva förstärkning av den tilldelade ramen för att verksamheterna ska kunna utföra samt fullgöra sitt uppdrag under de kommande tre åren.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

De senaste åren har verksamhetsområdet stöd och service till personer med funktionsnedsättning redovisat ett överskott mot tilldelad budgetram. Detta beror delvis på att beställarenheten har arbetat aktivt med att minska antalet av de mest kostsamma placeringarna utanför LOV. Även om detta har bidragit till överskottet kvarstår behovet av egna gruppboende som dessutom förväntas öka. Utförverksamheten planerar för nya service- och gruppboende men det är samtidigt ett ekonomiskt risktagande att starta nya egna grupp- och serviceboende. Ett risktagande som innebär ökade kostnader för verksamheten.

En fortsatt utmaning för att upprätthålla en budget i balans för beställarverksamheten är de höga kostnaderna för persontransporter samt osäkerhet kring kostnadsutvecklingen för de kommande tre åren. Idag belastar kostnader för persontransporter det fasta anslaget trots att de i stor del är kopplade till att brukarna har insatser som daglig verksamhet. Det vore därför rimligt om anslag avseende persontransporter fördelades via det rörliga anslaget.

Utförarverksamheten har de senaste åren redovisat ett budgetöverskott vilket har möjliggjort fondavsättningen till högsta tillåtna avsättning för respektive år. Samtidigt råder osäkerhet inför de kommande åren, bland annat kopplat till risken att förlora brukare och därmed stå med tomma platser under längre perioder, vilket skulle innebära intäktsbortfall. Därtill uppstår en tillfällig övertalighet i bemanningen. Under tiden brukarna är i ett mycket omfattande vårdbehov krävs förstärkt bemanning och extra resurser. När brukare sedan avlider minskar uppdraget snabbt, medan personalstyrkan inte kan anpassas i samma takt. Vidare behöver lägenheter ofta ställas om och i vissa fall renoveras inför nya inflyttningar. Detta innebär ytterligare kostnader och kräver extra resurser i verksamheten, både i form av praktiskt arbete och ekonomiska medel. Sammanfattningsvis medför detta ett behov av ekonomisk förstärkning för att hantera intäktsbortfall, kvarstående personalkostnader samt omställnings- och renoveringskostnader.

Inom utförarverksamheten för personlig assistans finns utmaningar att uppnå en budget i balans, främst på grund av en begränsad kundbas och svårigheter att anpassa personalstyrkan efter förändrade behov. För att skapa en mer stabil och långsiktigt hållbar ekonomi bedöms verksamheten behöva utökas med fler uppdrag. Prognosen för de kommande tre åren pekar på fortsatta ekonomiska utmaningar inom personlig assistans, vilket kräver aktiva åtgärder för att säkerställa verksamhetens långsiktiga hållbarhet. En möjlig åtgärd är att samla den personliga assistansen i en central utförarorganisation inom staden, vilket skulle kunna ge en större kundbas, ökad flexibilitet och ett mer effektivt resursutnyttjande.

Sammanfattningsvis bedöms verksamhetsområdet stöd och service till personer med funktionsnedsättning stå inför flera ekonomiska utmaningar under kommande tre åren. Det ökade behovet av gruppboende innebär risk för både ökade investeringskostnader och högre driftkostnader. Samtidigt finns en osäkerhet kopplad till intäktsbortfall på grund av dödsfall vilket kan leda till tomma platser och dyra omställningskostnader. Därutöver uppstår ökade kostnader i samband med krav på brandskydd och brandskyddsåtgärder, vilket ytterligare påverkar verksamhetens ekonomiska förutsättningar och medför behov av förstärkta resurser

Ekonomiskt bistånd

Förvaltningen förutspår en ökning av kostnaderna för ekonomiskt bistånd under den

kommande treårsperioden, driven av flera faktorer. Långvarigt biståndsberoende förväntas kvarstå längre, delvis på grund av osäkerhet kring arbetslöshet som förväntas öka, inflation samt räntekostnader. Eftersom konjunkturläget är svårt att förutse på lång sikt, är utvecklingen av kostnaderna för ekonomiskt bistånd osäker.

Dessutom har antalet familjer som bor i genomgångsbostäder ökat, vilket ytterligare påverkar kostnaderna för ekonomiskt bistånd. Denna ökning är kostnadsdrivande för verksamheten och kräver noggrann planering och resursallokering för att möta behoven hos de nyanlända och underlätta deras integration i samhället. Förvaltningen strävar dock efter att öka andelen personer med egen försörjning, vilket skulle minska det långsiktiga bidragsberoendet.

Barn, kultur och fritid

Förvaltningen räknar med ökade kostnader inom fritidsverksamheten under de kommande tre åren för att möta det ökade behovet av fritidsaktiviteter. En fritidsgård öppnade 2024 vid Islandtorget. I augusti 2026 planeras en till ungdomsgård i Mariehäll öppna.

Brommas ökande befolkning kan leda till högre krav på utbudet av sociala aktiviteter och därmed ökade kostnader för aktiviteter, personal och lokaler. Vidare har även deltagandet av barn med särskilda behov ökat i kolloverksamheten vilket lett till kostnadsökning. För att möta dessa krav och samtidigt hantera kostnadsökningarna på ett effektivt sätt kan förvaltningen behöva se över sina befintliga resurser och utvärdera vilka aktiviteter som är mest kostnadseffektiva.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens resurstilldelning baseras på ett antagande om antalet omsorgstagare utifrån befolkningsprognosen. Resurstilldelningen motsvarar därmed inte alltid det faktiska behovet. Inför verksamhetsåret 2027 beräknas Brommas andel av äldreomsorg inom Stockholms stad, bli större än år 2026.

Bromma har en förhållandevis stor andel äldreomsorg som drivs i egen regi. Detta ställer stora krav på kompetensförsörjning. Många äldre som varit på sjukhus skickas hem tidigare vilket kräver större insatser från hemtjänst och vård- och omsorgsboende. Inom stadsdelens egna boenden har det noterats en utveckling att de boende generellt har ett större vårdbehov än tidigare. Vissa insatser som tidigare enbart utförts på sjukhus kan nu erbjudas på vård- och omsorgsboende vilket ställer krav både på teknisk utrustning och personalens kompetens.

Jämfört med föregående år har tilldelningen till äldreomsorgen i Bromma relativt andra stadsdelar ökat något beroende på en förändrad befolkningssammansättning i jämförelse med övriga staden. Antalet personer över 65 år beräknas öka med cirka 29 procent den kommande tioårsperioden. Det är gruppen ”90-åringar och däröver” som ökar mest och den kommer mer än fördubblas i antal under en tioårsperiod, från 742 till 1510. Befolkningsförändringen väntas sammantaget medföra ett ökat behov av hemtjänstinsatser och vård- och omsorgsboende.

I juli 2025 infördes en ny socialtjänstlag vilket förväntas bidra till ökade kostnader under planperioden. En konsekvens av den nya lagstiftningen kan bli att avdelningen behöver utveckla sin förebyggande verksamhet. Att vissa insatser inte längre kommer att kräva myndighetsbeslut kan komma att innebära högre kostnader. Vidare kommer kompetenshöjande insatser för den egna personalen att genomföras.

Stadsmiljö

Befolkningstillväxten i Bromma ökar belastningen på befintliga parkanläggningar och ökar behovet av upprustning av lekplatser, belysning och tillgänglighetsanpassning. Den höga exploateringen i stadsdelsområdet generellt och det faktum att skolor och förskolor antas använda parkmark som vistelseyta ökar slitaget på parkerna. Det ökade slitaget leder till ökade driftskostnader, ökat reinvesteringsbehov samt ett ökat krav på skötsel av bostadsnära naturmarksytor i takt med att stadsdelsområdet förtätas. Vissa delar av stadsdelsområdet liknar numera innerstaden i sin struktur och täthet vilket medför att invånare även förväntar sig drift och skötsel med tätare intervall. Kostnadsökningarna och inflationen bidrar till en förväntat högre kostnadsbild för drift och skötsel av parkmarken inför planeringsperioden 2027 till 2029.

Under planperioden har parkdriften tagits över i egen regi.

Upptäckta markföroreningar i Mariehäll, närmare preciserat i Bubbelparken och Troll-Olaskogen, har undersökts under 2025. Vissa åtgärder kommer att bli nödvändiga. Markföroreningar är en komplex fråga där förvaltningen saknar gemensam inriktning och tydlighet i staden. Frågan behöver adresseras såväl förebyggande vid planering av nya stadsutvecklingsområden som vid befintliga parker och grönområden som påverkas av föroreningar från tidigare verksamheter på platsen.

Vissa saneringsåtgärder kan bli kostsamma och utgör en osäkerhetsfaktor för planeringsperioden. Ett förtydligande om ansvar och medel för hantering av denna typ av situationer i staden behöver samordnas.

För att hålla god vattenstatus ingår insatser som parkskötsel, bevarande av träd, död ved, odlingsfria zoner nära vatten och funktionell kantzon vid Bällstaån i förvaltningens ordinarie drift. När förvaltningen blir uppmärksammas för behovet av punktinsatser för att höja vattenkvaliteten kan det bli aktuellt att söka medel

Förvaltningsledning och administration

Förvaltningsledning och administration finansieras genom ett procentuellt avdrag från verksamheternas budgettilldelning. Den procentuella andelen beräknas vara oförändrad under kommande treårsperiod. Inom administrationen anpassas arbetet årligen utifrån verksamheternas behov i syfte att dels stötta kärnverksamheten på det bästa sättet och dels att hålla nere kostnader för förvaltningen så att optimalt med medel går till kärnverksamheten.

3.2 Investeringar

Bromma genomgår en befolkningsutveckling vilket leder till belastning på befintliga markanläggningar med större behov av upprustning av lekplatser, belysning och tillgänglighetsanpassning.

Tabell Budgetramar investering				
Anslag (mnkr)	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2028
Stadsmiljö, investeringar- och grönområden	48,6	14,5	14,5	14,5
Inventarier och maskiner	8,6	4,8	4,8	4,8
Netto Stadsdelsnämnd	57,2	19,3	19,3	19,3

I tabellen har inte hänsyn kunnat tas till de investeringsmedel som Trafikkontoret delar till stadsdelsförvaltningarna eftersom besked om dessa för 2026 dröjer till sommaren.

Under planeringsperioden kommer övergång av parkdrift till egen regi äga rum. Denna verksamhet kommer behöva införskaffa maskiner, fordon och andra typer av tillgångar under uppstarten. I huvudsak kommer dessa att köpas in och blir då investeringar som genomförs under år 2026. Investeringsbudgeten år 2026 har förstärkt genom budgetjusteringar med 15,8 mnkr för detta ändamål.

Investeringsbudgeten för maskiner och inventarier har också förstärkt år 2026 med budgetjusteringar för att möjliggöra lokalvård i egen regi 1,8 mnkr, klimatsäkrande av Brommas förskolor 1,3 mnkr samt med 0,7 mnkr för att anlägga solceller på pergola. Inom ramen för stadsmiljö: informationsskyltar, etableringskötsel av träd, källsortering, klimatanpassning och för drickvattenutkast har Bromma tilldelats 2,0 mnkr.

Nedan listas stadsmiljöprojekt under 2026 till 2029.

1. Olovslundsparken – 8,8 mnkr

Lekplatsen i parken är gammal och sliten och i behov av upprustning. Skogen och delar av parken blev under 2025 biotopskyddsområde och därför är det passande att parken utvecklas till en temapark kring rödlistade arter och biologisk mångfald med mer naturlek och upptäckarglädje. Projektering av den planerade upprustningen skedde under 2025 och genomförande sker 2026 till 2027. Upprustningen sker inom ramen av större investeringsprojekt med Trafikkontoret.

2. Annedalsparken – 11 mnkr

Besöksstrycket är högt av både boende och närliggande skolor och förskolor. Parken är därför sliten och i behov av renovering men också av att utrustas med fler trivsamma mötesplatser och aktiviteter. I anslutning till plaskdammen finns behov av sol-/väderskydd då platsen är öppen och saknar uppvuxna träd. Många av de nya träden har låg vitalitet och gräsytan håller inte för trycket varför uppbyggnad av växtbäddar behöver förbättras. Projektering av den planerade upprustningen skedde under 2025 och genomförande sker 2026 till 2027. Upprustningen sker inom ramen av större investeringsprojekt med Trafikkontoret.

3. Strandpromenaden Folkaredalen, Nockeby – 8 mnkr

Upprustning, utveckling, tillgänglighetsåtgärder och renovering av brygga. Addering av aktiviteter och attraktiva sittplatser längs promenaden. Nya träd och planteringar som bidrar till återväxt och ökat biologisk mångfald ska planteras.

4. Upprustning av strandpromenaden i Traneberg/Minneberg – 7,8 mnkr

Skapa ett mer attraktivt och tillgängligt promenadstråk vid vattnet med bättre möjligheter till rekreation. En förutsättning för att få till en helhetslösning är att trafikkontoret även renoverar kajen.

5. Kratsbodaparken – 4,0 mnkr

Parken är sliten och i behov av renovering men också av att utrustas med nya trivsamma mötesplatser och aktiviteter. Projektet genomförs i form av medborgarbudget. Medborgardialog har genomförts under 2025. Upprustningen kommer att ske under 2026.

6. Lekplatserna Tallarna, Lagboken, Bubbelparken, Lindstigen, Eneby och Högklint – 30,0 mnkr

Lekplatserna är slitna och i behov av renoveringar och också av att utrustas med fler trivsamma mötesplatser och aktiviteter. Upprustning beräknas ske 2027-2030.

Årligen tillskapas en ny aktivitetsyta – 1,0-2,0 mnkr

4 Lokalförsörjningsplan

4.1 Sammanfattning

Lokalförsörjningsplanen är ett styrdokument för respektive nämnd där nämndens kort- och långsiktiga lokalbehov, särskilda boenden för äldre och planerade lokalförändringar presenteras.

Nämndernas lokalförsörjningsplaner aggregeras till stadens övergripande lokalresursplan som årligen föreläggs kommunstyrelsen.

Förvaltningen planerar förskolor inom områden där störst behov finns och anpassar lokalbeståndet kontinuerligt utifrån geografiskt platsbehov. Detsamma gäller för hemtjänstlokaler. Förvaltningens utmaning blir att hitta strategiskt placerade lokaler i förhållande till var kommande behov finns.

Lokalbehov och lokalbestånd ses kontinuerligt över för att kunna lösgöra lokaler för annan användning eller avveckling. Möjligheten att samutnyttja lokaler ses också över kontinuerligt.

Stadsdelsförvaltningens hyreskostnad beräknas öka med 17,5 procent från 2026 fram till år 2035. I huvudsak ligger hyreskostnadsökningen hos förskolan. Kostnadsutvecklingen inom förskolelokaler beror i huvudsak på att nya förskolor byggs i områden som utvecklas och där befolkningen kommer att öka; en förskola under 2029, en förskola under 2030, 2 förskolor under 2032, en förskola under 2033.

4.2 Planeringsförutsättningar

Förvaltningen är i behov flexibla lokaler framöver som kan ställas om till nya verksamheter med anledning av nya eller förändrade behov.

Förskola

Staden tar årligen fram en befolkningsprognos som är det enskilt viktigaste underlaget för planering av kapacitet i förskolan på stadsdelsområdesnivå. Med bakgrund i denna prognos tar staden också fram en så kallad förskoleframskrivning för perioden 2026-2034, vars syfte är att ytterligare vara ett hjälpmedel i planeringen av förskolelokaler. I framskrivningen inkluderas även barn med tillfälliga personnummer, interkommunala placeringar samt barn som inte bor inom samma stadsdel som de har sin förskoleplats inom.

Det förändrande ekonomiska läget har inverkan på färdigställande av bostadsprojekt, höjda byggnadskostnader för bostäder och förskolor samt eventuella effekter på rörligheten på bostadsmarknaden och med demografiska effekter som följd.

Nya exploateringsområden i Bromma medför ett behov av nya förskolor; södra delen av Mariehäll, Ulvsunda industriområde, Riksby och östra Alvik.

Förvaltningen utgår i lokalförsörjningsplanen från stadens prognosunderlag tillsammans med resultaten från förskoleframskrivningen. Hänsyn har tagits till lokal kunskap om befolkningsutveckling och förutsättningar i Bromma. Förvaltningen ser ett behov av ett stadsövergripande arbete med förbättringar av modellen som ger mer enhetliga resultat och

mindre utrymme för tolkningar.

Förvaltningen planerar att avveckla samtliga nuvarande förskolebyggnader på Vultejusvägen då den, efter oberoende besiktning, inte längre bedöms vara möjlig att underhålla eller användas för fortsatt förskoleverksamhet. Arbetet med att ta fram en evakueringslösning inom de kommande åren pågår. Detta kan medföra ökade kostnader för verksamheten. Den framtida kostnadsnivån beror i hög grad på vilken lösning som blir möjlig i dialogen med SISAB. Om stadsdelsförvaltningen ges möjlighet att uppföra en ny permanent förskola på Bronsåldern 1 kan kostnaderna begränsas. Om detta inte medges och förvaltningen i stället behöver uppföra en temporär förskola på Bronsåldern 1, som senare måste rivras och marken återställas innan verksamheten kan flytta till en ny permanent förskola på Bronsåldern 2, bedöms detta alternativ innebära merkostnader på cirka 10–15 miljoner kronor.

Flexibilitet i avtal och lokalbestånd

Det finns förskolor som kan sägas upp varav samtliga av dessa inte ligger med i planeringen för att stängas men kan användas för att justera en överkapacitet eller fungera som en buffert om förskolebarn under annan huvudman skulle bli utan förskola.

Regiform

Den totala kapaciteten fördelas både på fristående förskolor och på förskolor i kommunal regi, vilket innebär att förvaltningen inte har rådighet över hela kapacitetsdifferensen. En problematik med kapacitetsberäkningarna är att fristående förskolor har ett tillstånd som styr maximalt antal barn per lokal medan kommunala förskolor alltid beräknas till 18 barn per avdelning.

Bedömning av kapacitet

När förvaltningen beräknar kapacitet för befintliga och nyproducerade förskolor är utgångspunkten 18 barn per avdelning. Det innebär att förskolorna nästan alltid kommer att ha en högre bedömd kapacitet än de antal barn som de facto går i den förskolan. Under 2026 och framåt arbetar verksamheten med att nå budgetmålet om högst 14,9 barn per avdelning och utfallet 2025 visar 16,3 barn per avdelning.

Prognossäkerhet

Prognossäkerheten försvåras och påverkas av bland annat krig, ekonomi, pandemi och andra faktorer, vilket i sin tur försämrar exaktheten i planeringen för kapacitet i förskolan. Historiskt har stadens befolkningsprognoser haft en felmarginal på strax över 10 procent efter 5 år. Det problematiska för förskoleframskrivningen är att den baseras på 2025 års befolkningsprognos. Den exakta avvikelserna kan dock utläsas först i slutet av 2026. Det medför att det redan i ingångsvärdet inför planeringsperioden finns en osäkerhet, vilket även överförs till befolkningsprognosen och kapacitetsberäkningen.

Säsongsvariationer

Det finns en säsongsvariation mellan antal inskrivna barn under året, framförallt mellan decembermånader respektive majmånader. Befolkningsprognosen återspeglar barnantal per den sista december men kapaciteten behöver återspegla när det är som flest barn, vilket sker under vårterminen, ofta i maj månad. Detta medför en systematisk kapacitetsdifferens i underlaget.

Det kommunala ansvaret

Den kommunala förskoleverksamheten har det yttersta ansvaret att erbjuda förskoleplatser till barnen i Bromma. Fristående kan stänga ner en verksamhet om barnunderlaget är lågt eller marginalerna är för låga. Om så är fallet behöver kommunala förskolor gå in och täcka upp behovet. Det gör att en reservkapacitet av platser tillhandahålls i kommunal regi.

Från och med 2026 har beslut fattats att endast kommunala förskolor ska erbjuda garantiplatser. Det innebär: Privata förskolor kommer inte längre att kunna ta emot garantibarn. Garantiplaceringar görs alltså endast i kommunala verksamheter. Stadsdelsförvaltningen kommer därför framöver noggrant kartlägga antal garantibarn som de kommunala förskolorna tar emot under året.

Inskrivningsgrad

Inskrivningsgraden är generellt hög i Bromma. Två- till femåringar har en inskrivningsgrad på drygt 97,0 procent medan tre- till femåringar ligger på 97,2 procent. Förvaltningen ser en tendens till att inskrivningsgraden kan komma att öka framöver, främst genom ett aktivt arbete att få fler barn i förskola.

Äldreomsorg

Förvaltningen ser ett ökat behov av platser på vård- och omsorgsboende under de kommande åren. Utifrån Swecos prognos för äldreomsorgen (äldreprognosen från 2026) prognostiseras 442 personer att ha behov av plats i vård- och omsorgsboende 2027. Fram till 2034 kommer detta behov ha ökat till 599 personer, vilket är en ökning om 157 personer.

Förvaltningen kan konstatera att utifrån valfriheten inom vård- och omsorgsboenden i Stockholms stad (LOV) så har personer rätt att välja vilket boende de själva vill bo på vilket medför att vissa som i dagsläget är boende i Bromma kommer att byta stadsdel samt att vissa som bor i annan stadsdel idag kommer välja Bromma.

Förvaltningen framför att om beståndet av platser på vård- och omsorgsboende inte utökas kommer antalet platser inte att räcka till 2034, då Bromma i dagsläget har 588 platser (inklusive privata platser) och behovet 2034 prognostiseras att vara 599 personer. Men det förutsätter att samtliga i Bromma väljer att bo kvar inom stadsdelsområdet.

I Abrahamsberg planeras ett boende, om 80 platser, att byggas och drivas i privat regi. Det förväntas stå klart 2027. Detta boende har ännu inte påbörjats att byggas. Om boendet byggs så kommer behovet av platser i Bromma att vara tillgodosett till 2034.

4.3 Hyreskostnadsutveckling

Nämndens totala andel inhyrda lokaler internt (inom kommunkoncernen) är 73% för 2026 och beräknas uppgå till 72% för 2035. Resterande andel lokaler hyrs av extern part (privata fastighetsägare).

Administrativa lokaler

Lokalerna under den aktuella grupperingen avser förvaltningshuset, medborgarkontor, Möjligheterna hus, administrativa lokaler för hemtjänsten samt lokaler för parkdrift i egen regi.

Förskola

Den totala hyreskostnaden beräknas öka från 69 miljoner kronor under år 2026 till 83,4 miljoner kronor år 2034, vilket innebär en ökning med 20,9 procent. Kostnadsutvecklingen inom förskolelokaler beror i huvudsak på att nya förskolor byggs i områden som utvecklas och där befolkningen kommer att öka; en förskola under 2029, en förskola under 2030, 2 förskolor under 2032, en förskola under 2033. Därtill planeras en parklek att tillkomma augusti 2026 med en kostnad på cirka 200 000 kronor per år. Ytterligare en parklek planeras under 2027.

Kostnadsutvecklingen på både kort och lång sikt förutsätter att alla planerade byggprojekt färdigställs och att den prognostiserade befolkningsutvecklingen realiserar. För att så långt som möjligt kunna begränsa ökningen av hyreskostnaden under kommande år kommer all förskoleutbyggnad att noggrant bedömas och ses över innan nya inriktningsbeslut kan tas. Den kommande utvecklingen av hyreskostnaden finansieras inom befintliga budgetramar.

Förvaltningen planerar att avveckla samtliga nuvarande förskolebyggnader på Vultejusvägen då den, efter oberoende besiktning, inte längre bedöms vara möjlig att underhålla eller användas för fortsatt förskoleverksamhet. Arbetet med att ta fram en evakueringslösning inom de kommande åren pågår. Detta kan medföra ökade kostnader för verksamheten. Den framtida kostnadsnivån beror i hög grad på vilken lösning som blir möjlig i dialogen med SISAB. Om stadsdelsförvaltningen ges möjlighet att uppföra en ny permanent förskola på Bronsåldern 1 kan kostnaderna begränsas. Om detta inte medges och förvaltningen i stället behöver uppföra en temporär förskola på Bronsåldern 1, som senare måste rivas och marken återställas innan verksamheten kan flytta till en ny permanent förskola på Bronsåldern 2, bedöms detta alternativ innebära merkostnader på cirka 10–15 miljoner kronor.

Kultur

Den totala hyreskostnaden bedöms vara oförändrad gällande de lokaler som ingår i den aktuella grupperingen. Lokalerna avser toaletter vid strandbad samt Björklunds Hage 4-H gård och Ungdomens hus.

Äldreomsorg

Den totala hyreskostnaden för dagverksamhet, aktivitetscenter och vård- och omsorgsboende förväntas uppgå till 63 miljoner under 2026. Majoriteten av hyran är för vård- och omsorgsboende.

Total hyreskostnaden för nämndens vård- och omsorgsboende: 60 766 764 kr

Total hyreskostnad per plats för vård- och omsorgsboende: 167 864 kr

Nettohyreskostnaden, det vill säga den del av hyran som inte täcks av andra intäkter, varierar mellan 150 kr och 325 kr per plats och dygn på Brommas olika boenden.

4.3.1 Administrativa lokaler

Bedömning hyreskostnad

17 261 200

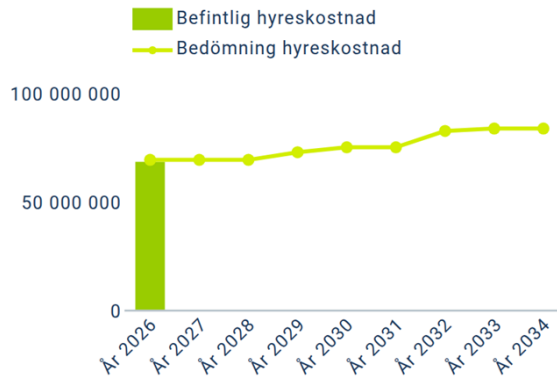
Befintlig hyreskostnad

17 109 692

4.3.2 Arbetsmarknad

Inga tillgängliga data

4.3.3 Förskolor

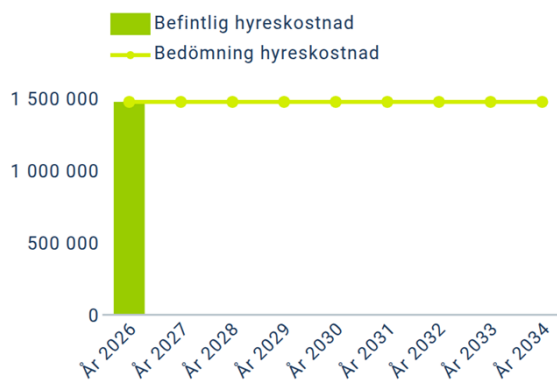
Bedömning hyreskostnad

69 000 000

Befintlig hyreskostnad

68 104 989

4.3.4 Kultur

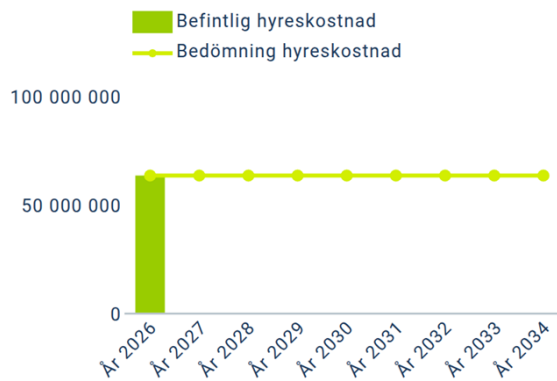
Bedömning hyreskostnad

1 468 099

Befintlig hyreskostnad

1 468 099

4.3.5 Särskilda boenden för äldre

Bedömning hyreskostnad

63 174 783

Befintlig hyreskostnad

63 174 783

4.4 Samverkan

Förvaltningen ser behov av att se över och säkerställa att samordningen i stadens byggprocesser fungerar så att den samlade kunskapen tas tillvara.

Det finns upplevda brister i samverkan med stadens fastighetsägande bolag och nämnder. Bristande helhetssyn leder till höga kostnader och högre hyror än vad som är skäligt. Det är även viktigt att underhåll och renoveringar sker då nybyggnationer är dyra. En tydlig modell och arbetssätt med ytterligare förbättrad samverkan där verksamheternas behov och ekonomi styr mer vore fördelaktigt för staden som helhet.

SISAB, Skolfastigheter i Stockholm, är ett av stadens ändamålsbolag och en viktig samarbetspartner. De förvaltar majoriteten av de kommunala förskolorna. Det finns en löpande dialog kring förvaltning, underhåll av byggnader, mark, bodar, utrustning, lekplatser med mera. Fortsatt dialog behöver föras för att uppnå en effektiv förvaltning. Viktigt bland annat att anmälda fel blir systematiskt hanterade och att ärendehantering säkerställs. SISAB fungerar även som entreprenör när nya förskolor ska uppföras.

Micasa Fastigheter är ett av stadens ändamålsbolag och en viktig samarbetspartner. Micasa äger och förvaltar majoriteten av förvaltningens inhyrningar avseende äldreomsorg; tre vård- och omsorgsboenden, tvåaktivitetscenter, ett friskvårdscenter samt en administrativ hemtjänstlokal. Även flertalet av gruppboenden i egen regi inom socialtjänsten förhys av Micasa. Nära och löpande dialog förs med Micasa kring förvaltning, effektiv samverkan, underhåll av byggnader samt strategisk planering avseende behov och utveckling. För att strategiskt kunna planera för verksamheter är det avgörande att dialog förs avseende befintligt fastighetsbestånd och Micasas underhållsplaner samt utveckling av fastigheter.

Fastighetskontoret förvaltar stadens fastigheter. En systematisk dialog med fastighetskontoret behöver upprättas. Idag finns det underhållsutmaningar i lokaler som förvaltningen hyr av fastighetskontoret. Viktigt är bland annat att anmälda fel blir systematiskt hanterade och att

ärendehanteringens säkerställs. Det är även av vikt för verksamheten att problem blir lösta och inte går ut över driften och stockholmarna.

Stadsledningskontoret (SLK) och Kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott (KSEKTU) är väsentliga i processen för kommande lokaler. SLK äger de regler som finns inom stadens lokaler. En utmaning ligger i att säkerställa att kunskap finns om stadens lokalregler och förståelse för dessa bland alla stadens aktörer. SLK tillhandahåller utbildningar och vissa nätverk. Dessa är väsentliga för att säkerställa kunskapen bland stadens aktörer. SLK fungerar också som ett viktigt bollplank för förvaltningen. Juridiska avdelningen tillhandahåller expertkompetens på det lokaljuridiska området.

En utmaning är stadens styrtal gällande 30 000 kronor per plats i förskola. Denna nivå är numera låg och bör ses över. Det är dock positivt med olika styrtal och detta har sannolikt bidragit till att hållit nere hyresnivåerna. Om styrtal ska finnas är det viktigt att även stadens bolag håller sig till dessa.

Socialförvaltningen har tagit över planering och genomförande av nya LSS-boenden samt tilldelning av platser. Serviceförvaltningen kommer framöver att föra dialog med berörda förvaltningar inför kommande projekt. Ett projekt i närtid är Utombordaren 2 som är i genomförandefas med planerat tillträde år 2026. Viktigt för serviceförvaltningen och stadsdelsförvaltningen är fortsatt tät dialog om kommande projekt och att projekten noggrant beaktas ur ett utgifts- och potentiellt fördröjningsperspektiv.

Äldreförvaltningen tar årligen fram en stadsövergripande plan, Äldreboendeplanen, för personer över 65 år. För närvarande pågår ett arbete med implementering avseende ett mer samordnat arbete med boendeplanering, SÄB Samordnad äldreboendeplanering, initierat av Staden. SÄB ska säkerställa en framsynt och ekonomiskt hållbart arbete utifrån behovet av att säkra platser för vård- och omsorgsboenden samt utbyggnad av vård- och omsorgsboenden. Samverkan påbörjas under 2026 och sker regionvis mellan stadsdelsförvaltningarna, äldreförvaltningen, stadsledningskontoret, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och Micasa.

Serviceförvaltningen tillhandahåller stöd i lokalfrågor. Hyresförhandlingsgruppen inom serviceförvaltningen bedömer nya hyresavtal, hyresavtal som ska förlängas, avtal för villkorsändring samt avtal inför uppsägning initierade av stadsdelsförvaltningen. Serviceförvaltningen tar emot anmälningar från stadsdelsförvaltningarna om tomma lokaler för att kunna finna ett effektivt alternativt nyttjande. Stadsdelsförvaltningarna förväntas arbeta tillsammans i lokalfrågor. Samarbetet mellan förvaltningarna behöver utvecklas. Det handlar såväl om att finna forum som att finna systematik.

Exploateringskontoret leder planeringen av stadens mark. Samverkan med exploateringskontoret är viktigt. Förvaltningen behöver insyn i kommande och pågående projekt, vilket har stor betydelse för planeringen av lokaler.

4.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet

4.5.1 Nuläge 31 januari 2026

Totalgruppering	Area	Kapacitet arbetsplatser	Hyreskostnad	Summering
Administrativa lokaler	Area 9 208	Total kapacitet 288	Befintlig hyreskostnad 17 109 692	Hyreskostnad/area 1 858 Kostnad/Plats 59 409
Arbetsmarknad				
Kultur och fritid	Area 842		Befintlig hyreskostnad 1 468 099	Hyreskostnad/area 1 744

Förvaltningen har som målsättning att effektivisera lokalers nyttjande och samverka där det är möjligt. Möjligheten att avveckla lokaler där avtalen löper ut ses över. Förvaltningen letar efter alternativa lösningar så att lokaler kan avvecklas till förmån för redan befintliga lokaler där förvaltningen har ett inhyrningsavtal. Förvaltningen arbetar för att inhysa en verksamhet i en lokal istället för att sprida ut en verksamhet på flera fastigheter i stadsdelsområdet. Kommunikationsmöjligheter är en viktig parameter i lokalplaneringen.

Nämndens lokalförsörjning inom områdena administration, äldreomsorg och social omsorg är i nuläget i balans. Idag finns det administrativa lokaler utspridda i stadsdelsområdet. Om möjligt ses dessa över om det finns potential att samlokalisera och effektivisera lokalnyttjandet.

Nämnden hyr in totalt 8461 kvadratmeter lokalarea för ej pedagogiska verksamhet där förvaltningshuset är det största objektet med 2 923 kvadratmeter.

Sedan 2021 tillämpas ett aktivitetsbaserat arbetssätt på förvaltningskontoret i Bromma. Antal anställda på förvaltningskontoret är ca 290 personer. Antalet arbetsplatser i förvaltningshuset är ca 250 stycken. Kvadratmeter per arbetsplats är ca 10 eller kvadratmeter per arbetsplats.

Hemtjänsten har idag tre noder med administrativa lokaler; Traneberg, Blackeberg och Abrahamsberg. Ur ett långsiktigt perspektiv är hemtjänsten ett område där den optimala strukturen för noder är något som är föränderligt. Hemtjänstnoden i Blackeberg flyttar till nya lokaler i samma stadsdel under hösten 2026. Aktivitets- och friskvårdscenter för äldreomsorgsverksamhet finns på Tunet och aktivitetscenter finns även i Traneberg.

Genom hemtjänstens flytt har möjligheten öppnats upp för förvaltningen att göra en översyn och optimering, både vad gäller resurser och kvalité samt kostnader. Stadsdelens sysselsättningsverksamhet, Bromma Arbetsmarknadscenter, inom avdelningen socialtjänst och fritid, tillträder därför de lokalytor som hemtjänsten lämnar i Blackeberg. Stadsdelsförvaltningen avser att bibehålla samtliga sysselsättningar och aktiviteter som bedrivs, förutom konferensen, och planerar att anpassa lokalytorna i två huskroppar istället för tre.

Daglig verksamhet inom socialtjänst- och fritid bedrivs i lokaler i Abrahamsberg och

Lillsjönäs. Förvaltningen ser över möjligheten att utöka daglig verksamhet i Mariehäll.

Dagverksamhet för äldre bedrivs i Lillsjönäs i Abrahamsberg, Skogsgläntan på Mälarbackens vård- och omsorgsboende och Brommagårdens dagverksamhet på Brommagårdens vård- och omsorgsboende.

Idag har Bromma en centralt placerad fritidsgård. Förvaltningen planerar för ytterligare en fritidsgård, fritidsbibliotek och boskola för unga i Mariehäll som öppnar hösten 2026.

Ett centralt förskolekök finns sedan hösten 2025 på Brommagårdens vård- och omsorgsboende.

Förvaltningen har idag två medborgarkontor, ett i Blackeberg och ett i förvaltningshuset. Ett nytt medborgarkontor planeras starta upp i Mariehäll under 2026 och utredning pågår om att starta ytterligare ett medborgarkontor.

Under 2026 kommer parkdriften under område stadsmiljö att övergå till egen regi. Förvaltningen har erhållit ett godkänt bygglov för en ny byggnad på Bergslagsvägen 49 som ska fungera som lokal med tillhörande utomhusytor för parkdriftens verksamhet. Verksamheten beräknas vara i full drift till sommaren 2026.

Planering pågår för två nya parklekslokaler. Den första lokalen planeras i Abrahamsbergsparken med en förhoppning av verksamhetsstart kvartal 3 2026. Den andra planerade lokalen ligger i Blackebergsparken med en förhoppning om verksamhetsstart kvartal 3 2027.

4.5.2 Behov och planering av lokaler för (första planeringsperioden)

Enligt befolkningsprognosen beräknas antalet äldre över 80 år i Bromma att öka med 1 858 personer från 2025 till 2035. Prognosen under samma period visar en ökning med 459 äldreomsorgstagare i behov av hemtjänstinsatser, vilket kan komma att påverka lokalbehovet för hemtjänstens verksamhet.

En ny socialtjänstlag kommer att ställa nya krav på hur socialtjänst ska bedrivas, vilket kan komma att förändra förvaltningens behov av lokaler. Under planeringsperioden kan nyttjandet av administrativa lokaler effektiviseras och samlokaliseras.

Under 2026 kommer parkdriften under område stadsmiljö att gå över i egen regi. Förvaltningen har erhållit ett godkänt bygglov för en ny byggnad på Bergslagsvägen 49 som ska fungera som lokal med tillhörande utomhusytor för parkdriftens verksamhet. Verksamheten beräknas vara i full drift till sommaren 2026.

Förvaltningen har sett behov av en fritidslokal och en ökad lokal närvaro i Mariehäll. En fastighet har identifierats där det planeras för samlokalisering av bland annat fritidslokal och medborgarkontor.

Planering pågår för två nya parklekslokaler. Den första lokalen planeras i Abrahamsbergsparken med en förhoppning av verksamhetsstart kvartal 3 2026. Den andra planerade lokalen ligger i Blackebergsparken med en förhoppning om verksamhetsstart kvartal 3 2027.

4.5.3 Behov och planering för lokaler (andra planeringsperioden)

Stor osäkerhet råder för befolkningsutveckling och planerade byggprojekt för den andra planeringsperioden 2035 till 2045. Generellt förväntas befolkningen öka i Bromma och efterfrågan på välfärdstjänster kan därför även förväntas öka. Enligt befolkningsprognosens framskrivning för perioden 2035 till 2045 beräknas antalet äldre över 80 år i Bromma att öka med 1 858 personer. Prognosen under perioden visar en ökning med 459 äldreomsorgstagare i behov av hemtjänstinsatser, vilket kan komma att påverka lokalbehovet för hemtjänstens verksamhet.

4.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet stadsdelsnämnder

4.6.1 Nuläge 31 januari 2026

Totalgruppering	Area och antal brukare	Kapacitet	Hyreskostnad	Summering
Pedagogiska lokaler som hanteras av stadsdelsnämnder	Area 30 653	Total kapacitet 2 657 Bedömning av behov 2 668 Differens -11	Total kapacitet grupper 152 Befintlig hyreskostnad 68 104 989	Hyreskostnad/area 2 222 Area/kapacitet 12 Kostnad/Plats 25 632

Förvaltningen har i nuläget endast 1 paviljong. Det är Dartanjangsgatan 3 (44 000 kr/barn per år). Den är planerad att stängas under 2033. Tidigare paviljong, Kiselgränd 20, stängdes under september 2025. Inga nya tillkommande förskolor är planerade för år 2026 eller 2027.

Förskolebyggnaden på Vultejusvägen 15 planeras att rivras då lokalerna inte längre bedöms vara möjliga att underhålla på ett ändamålsenligt sätt. I nuläget pågår planeringen för rivningen samt för att ta fram en lämplig evakueringslösning för verksamheten. Förskolan kommer att ersättas med en ny förskola med 6 avdelningar. Förskolan kommer inte att stängas utan ersättas med en ny förskolebyggnad.

4.6.2 Planering av lokaler för år 2027-2034 (första planeringsperioden)

Förvaltningens lokalbehov under den första planeringsperioden beräknas utifrån den prognostiserade befolkningsutvecklingen. Enligt förskoleframskrivningen för 2026 prognostiseras Bromma år 2026 att ha 4 056 barn i åldern ett till fem år inskrivna i förskolan per den sista december. År 2034 beräknas det finnas 4 180 barn mellan ett till fem år inskrivna i förskolorna per den sista december.

Enligt stadsdelsförvaltningens egen prognos förväntas Bromma den 31 december 2026 att ha ett totalt bedömt behov av 3 995 förskoleplatser, varav 2 668 platser är i egen regi. Framtida förskolor i egen regi förväntas ha fler än tre avdelningar. Förvaltningen har från och med 1 september gått ner från två till en förskolepaviljong. Fram till 2033 planeras den sista att avvecklas. Mindre enheter och tillfälliga lokaler, exempelvis paviljonger, innebär högre kostnader. Det gäller olika servicefunktioner som exempelvis kök och det är svårare att optimera bemanningen inom små enheter.

Enligt stadsdelsförvaltningens egen prognos beräknas den totala kapaciteten i egen regi öka från 2 983 platser 2026 till 3 353 platser år 2034. Nya exploateringsområden i Bromma medför också ett behov av nya förskolor i vissa områden; Östa Alvik, Riksby, Ulvsunda industriområde och Södra Mariehäll.

Under perioden 2027-2034 beräknas cirka 5 nya förskolor att byggas. Tidsramen för nya förskolor i kommande områden förskjuts eller förändras för varje år, vilket gör det svårt att ange ett exakt antal. Stadsdelen följer utvecklingen noga och anpassar behov av förskoleplatser får beslut om startbesked i alla berörda projekt. Södra Mariehäll kommer att få en ny förskola på fastigheten Archimedes 2, med sex avdelningar planerad till år 2028. I projektet Islandstorget (Blackebergsvägen etapp 1) i Blackeberg planeras för en förskola med fyra avdelningar med inflyttning år 2029. I fastigheten Enigheten förväntas en förskola med fem avdelningar färdigställas år 2031. I Riksby planeras för en förskola med sex avdelningar i egen regi för inflyttning 2032, följt av en förskola med sex avdelningar i utbildningsförvaltningens grundskola i etapp 1. En permanent lösning ska sedan hittas i etapp två. I östra Alvik planeras det för två nya förskolor fördelat på två byggherrar. Dessa är planerade till 2032 och med sex avdelningar vardera. Om förvaltningen kommer att driva den ena eller båda dessa förskolor är idag ej klart. För projektet Solvallastaden är tidplanen oklar. I nuläget planeras en förskola med åtta avdelningar för inflyttning cirka år 2040.

Förvaltningen planerar en parklek som kommer att tillhöra avdelning förskola. Detta är i ett planeringsstadium men prognostiserad kostnad har lagts till i beräkningen av hyreskostnader under första planeringsperioden.

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

Huvudgruppering	Nuvarande år	År +1	År +2	År +3	År +4
Förskolor	Bedömning av behov 2 668	Bedömning av behov 2027 2 668	Bedömning av behov 2028 2 776	Bedömning av behov 2029 2 776	Bedömning av behov 2030 2 848
	Total kapacitet 2 657				
	Differens -11				

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

Förskolebyggnaden på Vultejusvägen 15 planeras att rivras då lokalerna inte längre bedöms vara möjliga att underhålla på ett ändamålsenligt sätt. I nuläget pågår planeringen för rivningen samt för att ta fram en lämplig evakueringslösning för verksamheten. Förskolan kommer att ersättas med en ny förskola med 6 avdelningar. Förskolan kommer inte att stängas utan ersättas med en ny förskolebyggnad.

4.6.3 Planering av lokaler för år 2035-2046 (andra planeringsperioden)

Enligt stadsdelens egen prognos beräknas Bromma år 2035 att ha ett totalt behov av 4 874 förskoleplatser och i slutet av år 2045 beräknas det totala behovet 5 958 förskoleplatser. Denna beräknade ökning av förskoleplatser mellan 2035 och 2045 motsvarar 1 084 platser och cirka 60 nya avdelningar, eller cirka 10 nya förskolor med sex avdelningar vardera i olika

områden med nybyggnation.

4.7 Boendeplanering- särskilda boenden för äldre

4.7.1 Nuläge 31 januari 2026

Totalgruppering	Area och antal brukare	Kapacitet	Hyreskostnad	Summering	Lokalförändringar
Bostäder	Area 33 490	Total kapacitet 362 440 Differens -65	Befintlig hyreskostnad 63 174 783	Hyreskostnad/area 1 886 Area/kapacitet 89 Kostnad/Plats 174 516	

Bedömning av behov för särskilda boenden för äldre är 440 platser, varav 427 avser behov av vård- och omsorgsboende och 13 avser behov av grupp- och servicebostad enligt SoL/LSS.

Den totala kapaciteten om 362 platser avser kommunala vård- och omsorgsboenden. Därtill tillkommer 226 platser på vård- och omsorgsboende i privat regi, enligt tabell nedan, vilket gör att behovet säkerställs.

Differensen på -65 uppstår då de privata platserna inte räknas med i tabellen ovan.

Boende	Fastighetsägare	Utförare (kommunal och enskild regi)	Antal platser enligt avtalsförvaltare januari 2026
Mälarbacken	Micasa	Kommunal	282
Brommagården	Micasa	Kommunal	36
Traneberg	Micasa	Kommunal	44
Hannahemmet	Micasa	Ersta Diakoni	54
Mosaiken	Ej känt	Stockholms sjukhem	60
Nockebyhöjden	Stiftelsen SVPH	Stiftelsen SVPH	67
Nymilen	Ej känt	Vardaga	45
Totalt			588

4.7.2 Behov och planering år 2027-2034 (första planeringsperioden)

Huvudgruppering	Nuvarande år	År +1	År +2	År +3	År +4
Särskilda boenden för äldre	Bedömning av behov 440	Bedömning av behov 2027 442	Bedömning av behov 2028 467	Bedömning av behov 2029 484	Bedömning av behov 2030 504
	Total kapacitet 362				
	Differens -65				

Gruppering	Nuvarande år	År +1	År +2	År +3	År +4	År +5	År +6	År +7	År +8	År +9	År +10
Dagverksamhet											
Personer över 65 år inom grupp- och servicebostäder (LSS, SoL)	Bedömnin g av behov v 13										
Servicehus											
Vård- och omsorgsboende	Bedömnin g av behov v 427	Bedömnin g av behov v 2027	Bedömnin g av behov v 2028	Bedömnin g av behov v 2029	Bedömnin g av behov v 2030	Bedömnin g av behov v 2031	Bedömnin g av behov v 2032	Bedömnin g av behov v 2033	Bedömnin g av behov v 2034	Bedömnin g av behov v 2035	Bedömnin g av behov v 2036
	Total kapacitet 362										
	Differens -65										

Stadsövergripande behovsanalys av vård- och omsorgsboenden 2027-2034

Enligt Stockholms stads befolkningsprognos ökar antalet äldre kraftigt under de kommande åren vilket medför ett ökat behov av vård- och omsorgsboenden. Stadens planering utgår från två planeringsperioder: år 2027–2034 och år 2035–2045.

Under den första planeringsperioden beräknas antalet äldre med behov av vård- och omsorgsboende öka från cirka 6 300 personer till cirka 8 250 personer. Det innebär en ökning med omkring 1 950 äldre personer fram till år 2034. Ökningen bedöms vara särskilt tydlig i innerstaden under denna period.

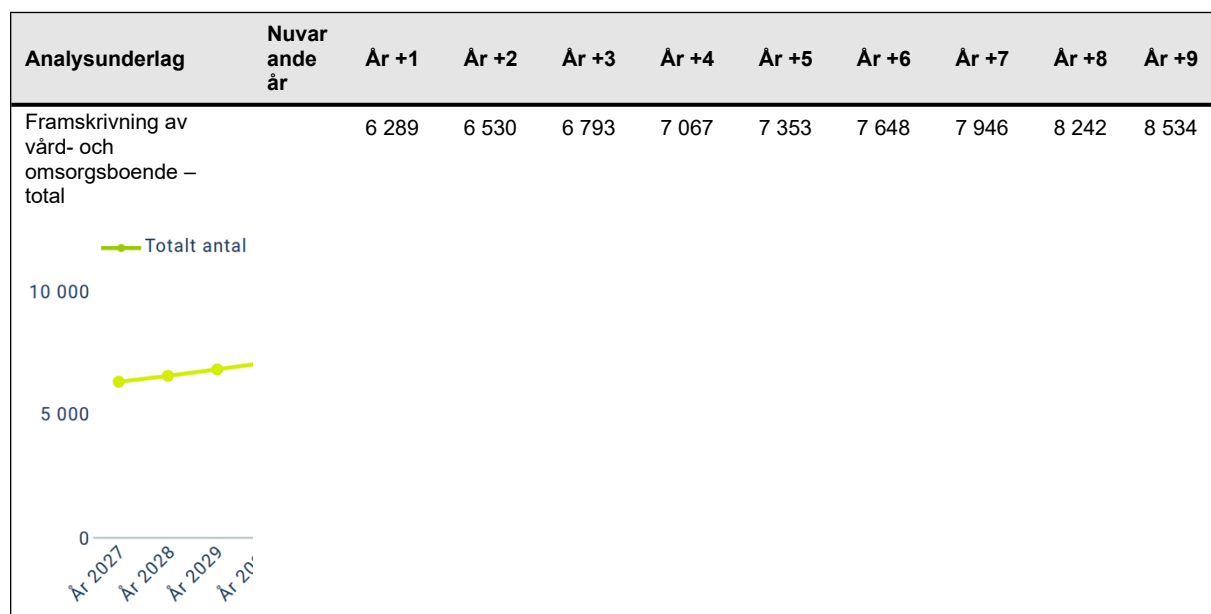
I nuläget finns cirka 4850 platser i vård- och omsorgsboenden inom staden, varav cirka 2650 drivs i kommunal regi och cirka 2 200 drivs i enskild regi. Därutöver finns cirka 2 800 platser

utanför staden som är potentiellt möjliga inom ramen för valfrihetssystemet (LOV). Kapaciteten påverkas av renoveringsbehov inom stadens befintliga bestånd. Under den första planeringsperioden berörs cirka 240 servicehuslägenheter och 252 lägenheter i vård- och omsorgsboenden av renoveringar som kräver evakuering.

I staden planeras för byggnation av cirka 430 platser i kommunal regi samt cirka 350 platser i enskild regi under perioden 2027–2034. Det nu planerade nytillskottet av vård- och omsorgsboenden bedöms inte möta det prognosticerade behovet. Med hänsyn till ökat behov, befintlig och planerad kapacitet, renoveringsrelaterade bortfall samt möjliga val inom LOV bedöms ett ytterligare tillskott om cirka 1500 platser behövas fram till år 2034 vilket motsvarar cirka 18 nya vård- och omsorgsboenden. Inriktning och behov för perioden kommer att preciseras inom ramen för Samordnad äldreboendeplanering (SÄB) i samverkan med stadsdelsförvaltningarna.

Underlag för bedömning

Totalgruppering
Bostäder

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

Renoverings- och utvecklingsbehov samt evakueringar

Förvaltningen för en kontinuerlig och strukturerad dialog med Micasa, där återkommande utvecklingsmöten används för att identifiera behov, följa upp pågående åtgärder och planera långsiktigt underhåll. Vid det senaste mötet framkom att Mälarbackens vård- och omsorgsboende står inför ett omfattande upprustningsbehov. De vattenburna handdukstorkar som finns installerade i de boendes rum har under en längre tid orsakat återkommande

vattenskador.

Underhåll planeras att genomföras under perioden 2026–2027. Arbetet kräver att lägenheterna står tomma under tiden för renovering, vilket innebär att boende i vissa fall måste evakueras. I lägenheter där vattenskador redan konstaterats behöver de boende flyttas omgående, antingen till andra lägenheter inom boendet eller till annat vård- och omsorgsboende. Hittills har inga boende behövt flytta, men om detta blir aktuellt skötts inom Mälarbackens vård- och omsorgsboende.

Förvaltningen lyfter att tomställda lägenheter leder till betydande intäktsbortfall. Dessa kostnader har inte tidigare varit inkluderade i budgeten, vilket innebär ekonomiska avvikelser som behöver räknas med då det inte kan kompenseras med centrala medel. Förvaltningen framför ett behov av att stärka den långsiktiga planeringen för fastighetsrelaterade risker.

Inom planperioden kan det finnas behov av renovering av stammar på vård- och omsorgsboenden i stadsdelen.

Planerade byggnationer

Förvaltningen har i tidigare planering fått information om och räknat med ett nytt vård- och omsorgsboende i Riksby med 100 lägenheter som Micasa fick markanvisning om 2022. Boendet vara planerat till 2031. Våren 2025 beslutades att lägga ner detaljplanarbetet för det aktuella området till följd av översikt att stadens kommande investeringar. Det pågår ett arbete att hitta annan plats. Förvaltningen har haft detta boende i beaktan när tidigare boendepanering lyfts och att boendet inte kommer byggas medför att det finns ett prognostiserat underskott av antalet platser för vård- och omsorgsboende i Bromma i relation till prognosen som lagts.

4.7.3 Planering av lokaler för år 2035-2046 (andra planeringsperioden)

Stadsövergripande behovsanalys av vård- och omsorgsboenden 2035-2046

Under den andra planeringsperioden 2035–2046 ökar enligt Stockholms stads prognos antalet äldre med behov av vård- och omsorgsboende från cirka 8500 personer till cirka 11000 personer. Den största ökningen av antalet äldre beräknas ske i Östra söderort och Västerort.

Under första delen av planeringsperioden beräknas fortsatt renovering inom stadens bestånd av ca 100 platser inom vård- och omsorgsboenden och drygt 200 servicehuslägenheter. I den planering av nybyggnation som fortfarande är i ett mycket tidigt skede förväntas i början av perioden ett nytillskott om ca 300 platser vård- och omsorgsboende i kommunal regi.

Sammantaget kommer att ytterligare omkring 2500 äldre beräknas ha behov av vård- och omsorgsboende mot slutet av andra planeringsperioden vilket motsvarar ett behov av ca 30 nya vård- och omsorgsboenden. Inriktning och behov för perioden kommer att preciseras inom ramen för Samordnad äldreboendepanering (SÄB) i samverkan med stadsdelsförvaltningarna.

4.8 Övrig information

Statusredovisning av avveckling/omstrukturering

Förvaltningen avser att ansöka om medel för tomställda lokaler och omstrukturering gällande Hagelstavägen 22.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Susanna Halldin Olsson, Stadsdelsdirektör	2026-04-02